

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 29. (89.) ÉVF. • 7. SZÁM • 2019. JÚLIUS • ÁRA: 3 LEJ

Fotó: Czire Alpár

A jó fa gyümölcse

• Régen nemesi kiváltságlevelet kapott az, aki nagy szolgálatot tett az uralkodónak. Az ilyen emberek különlegeseek voltak, hiszen megvolt bennük az az elszántság, hűség, vitészség, amely az uralkodó figyelmét is magára vonta.

De a történelmünk során bizony sokszor kiderült, hogy a nemesi oklevél nem feltétlenül járt együtt a nemes jellemmel... A királyok indítékai sem voltak mindig erkölcsileg feddhetetlenek.

Káténk szerint Isten legnemesebb teremtménye a földön az ember. Mindannyian részesültünk azokban a lelki tehetségekben, amelyek a nemes jellemre vallanak: hit, értelem, szabad akarat, lelkiismeret, szeretet. Hogy mit kezdünk ezekkel az ajándékokkal, csak tőlünk függ. Hisz akaratunk szabad, magunk döntjük el, hogy ápoljuk-e nap mint nap lelkünk kertjének virágait, gyönyörködünk-e bennük, osztozunk-e másokkal ragyogó színeikben.

A tartalomból:

A vallásosság a mai ember számára

4

Esendőség, hit, feladat

8

Az unitárius tatár

12

Műemlékvédelem a Magyar Unitárius Egyházban

13

Egy év a hajléktalanebéd-programból

17

„De a nemes lelkű nemesen gondolkodik, és kitart a nemes dolgok mellett.” (Ézs 32,8)

Magyar Unitárius Egyház 2019. évi egyetemes nyári táborai

8-11 évesek, júl. 2-7.

VÁRFALVI GYERMEKTÁBOR

12-14 évesek, júl. 8-14.

VÁRFALVI IFJÚSÁGI TÁBOR

Idén konfirmáltak, júl. 15-21.

KONFIRMANDUSOK MOZGÓTÁBORA

Autóbuszos kirándulás és helyi tevékenységek
hitmélyítő, élményteli váltakozása.

15+ évesek, júl. 29. - aug. 4.

„VIA UNITARIANA” GYALOGLÓTÁBOR

Hagymás-hegység, Gyimesek

15-18 évesek, szept. 3-7.

KÉP

Középiskolások Életmód és Pályaválasztási
Tábora, Kolozsvár

A legendássá vált táborokat
a Magyar Unitárius Egyház támogatja,
ezért az egyéni hozzájárulás
személyenként csak 200 lej,
a Konfirmandusok Mozgótáborára 300
lej, míg a KÉP tábor 150 lej.

Mindenik esetben

50 lejt vissza nem térítendő foglalási
előlegként a lelkészhez vagy alulírottához,
a másik felét a táborba érkezéskor kell
befizetni.

Felvétel a helyek beteltéig jelentkezés
sorrendjében történik.

A szállításról a szülők / egyházközségek
gondoskodnak.

A táborokban a nevelés, szórakozás,
kreativitás, mozgás és vallásos élmény
egyensúlyára törekszünk.

Jelentkezni

a helyi lelkésznel vagy
Czire Szabolcs előadó-tanácsosnál:

0740-293942;

cziresza@yahoo.com

www.unitarius.org

LÉLEKKENYÉR

Boldog irgalmasok

SZÁSZ
TÜNDE

A mindennapokban nagyon sok szó hagyja el ajkunkat; de felénk is rengeteg szó, s vele együtt információ árad. Használjuk, értjük, ízlelgetjük a kimondott és hallott szavakat. Ha megvizsgálánk, melyek azok a szavak, amelyeket a leggyakrabban használunk, nagy a valószínűsége annak, hogy az irgalom, irgalmas szavak nem kerülnének a lista elejére. Sokkal többször használjuk, hangzásában és tartalmában is ismerősebben csengnek fülünknek az irgalommal rokonértelmű szavak: sajnálat, együttérzés, részvét, könyörület, szánalom, empátia...

Megsajnáljuk a másik embert, ha látjuk, hogy mennyire elesett, mennyire tanácstalan. Próbálunk együttérezni barátunkkal, társunkkal, ismerősünkkel, amikor nekünk panaszodik nehézségeiről, s közben talán titkon hálát adunk, hogy nem mi vagyunk abban a nehéz helyzetben. Részvétünket fejezzük ki, amikor valakit veszteség ért. S ha látunk egy embert, aki kínlódik, esetleg piszkos ruhában jár, netán hajléktalan, akkor szánalomra méltónak tartjuk őt. Ám amikor az irgalom szót halljuk, mintha nem értenénk, nem ismernénk a szó igazi tartalmát, mintha nem ismernénk az irgalmasságot magát. Pedig hiszem, remélem, hogy igen, csak lehet, épp másként nevezzük meg.

Az irgalmasság Jézus központi üzenetének egyik fontos megfogalmazása, ami egyrészt a rászorulóknak megsegítésében, másrészt a megbocsátásban mutatkozik meg. Egyik példázatában az irgalmas szamaritánusról tanít, aki megáll a kirabolt, megvert, félholtan az út szélén hagyott ember láttán. Megbocsátásról tanít a másik példázatában, amelyben az apa a fiú minden hibája ellenére is szeretettel fogadja hazatérő tékozlót. A hegyi beszédben pedig így szól: „Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek”. Jézus nem csak tanított az irgalmasságról, hanem cselekedte is azt. Meglátta, észrevette a szükségben levőket, akik a társadalom peremére szorultak, akiket mindenki lenézett, bűnösnek mondott. Azoknak segített, akiknek a legnagyobb szüksége volt rá. Ő, aki erkölcsileg erősebb volt, lehajolt a gyengébbhez, hogy felemelje őt.

Ha így gondolunk az irgalmasságra, mint ami a segítségben vagy épp a megbocsátásban nyilvánul meg, akkor már nem is tűnik annyira távolinak. Hiszen hányan vannak, akiknek ma is segítségre van szüksége? Hány hajléktalan él az utcán, akinek élete mások jóindulatától függ? Hány mezítlásos gyerek kér egy kiflire valót mindennap? Hány idős ember cipeli egyedül a

csomagját, vagy várja, hogy valaki átlépje háza küszöbét, s megtörje magányát? Hány embert bántanak irgalmatlanul szavakkal és tetteikkel? Hányan sírnak, hányan várnak egy biztató, kedves szót? Hány testvér haragszik a testvéreire, hány szülő-gyerek kapcsolat romlik meg, hány ember érzi úgy, hogy elárulták? És hányszor vágyunk mi magunk, akiknek segítségre, irgalmasságra lenne szüksége, időnként talán anyagiakra is, de több esetben figyelemre, biztatásra, támogatásra?

„Boldogok az irgalmasok, mert ők irgalmasságot nyernek.” (Mt 5,7)

Ahhoz, hogy irgalmasak legyünk, csak arra van szükség, hogy lássunk a szemünkkel és a szívünkkel is. Mert hiába látjuk a mellettünk szenvedő embert, ha a szívünk rideg marad. S ha már észrevesszük, hogy valakinek szüksége van ránk, tegyük egy lépést, hajoljunk le, álljunk meg néhány pillanatra.

Irgalmasnak lenni áldozatokkal is jár. A saját időnkéből áldozunk, hogy segíthessünk, pénzünket áldozzuk, amikor a koldusnak adjuk, vagy épp a napi tervünket borítjuk fel, elmarad a mi munkánk, mert valakinek épp akkor van szüksége ránk. De megéri, és az áldozat, amit meghozunk, tulajdonképpen nem olyan nagy. A kifli, amit a koldusnak vásárolunk, nem tesz bennünket szegényebbé, de ő aznap talán először ételhez jut. Ha beszélgetünk néhány percet az egyedül élő időssel, nem marad el sok munkánk, neki pedig sok napját bearanyozhatjuk. Amikor adunk, segítünk, időt, energiát áldozunk, irgalmasok vagyunk, hiszem, hogy a mi lelkünk is gazdagabbá válik, és megtapasztalhatjuk azt, amiről Jézus beszél: boldogok az irgalmasok.

Talán úgy érezhetjük, hogy irgalmasnak lenni ma nem jövedelmező, hiszen a világ gonosz, a hangosabb érvényesül, az erőszakosabb nyer. Én mégis hiszem, hogy irgalmasnak, igaznak, szeretetből cselekvőnek lenni jó, és amit másoknak adunk, visszajut hozzánk is, mi is irgalmasságot nyerünk. Ha ma segítünk valakinek, lehet, holnap ő tud segítő kezet nyújtani egy következőnek. Ha irgalmasak tudunk lenni és maradni, akkor közösen alkothatunk egy jobb világot.

A vallásosság a mai ember számára

CZIRE SZABOLCS

• Mit jelenthet ma vallásosnak lenni? Hogyan ragadható meg a vallásosság összetett fogalma a mindennapokban? Alább ezeket a kérdéseket járjuk körül, egy szűkített ösvényt kijelölve gondolatmenetünk számára.

Két nagy vallási hagyomány

Évtizedénél több, hogy Hobo, alias Földes László Kosuth-díjas szerző, énekes és előadóművész a torockó-szentgyörgyi templomba látogatott. Körülnézett, és azt kérdezte: hol vannak a festmények és az ikonok. Koppándi Botond elmondta neki, hogy az unitáriusok nem szeretik Istent kiábrázolni, semmiféle figyelmet elvonó vizuális elemet nem használnak, mert meggyőződésünk szerint Istent nem lehet látni, csak érezni. Hobo hazament, megírta a *Circus Hungaricus* (2009) albumot, ami egy elképesztő élességű tabló a magyar valóságról, és abban ezt a mondatot énekli: „Ne lásd az Urat, jobb ha csak érzed.” Azonnal megértette a lényegét. Az album ajánlásában két unitárius lelkész szerepel.

Hagyományosan két vallási alapmagatartás van. Persze túlegyszerűsítése ez a dolgoknak, de mégis hasznos kiindulópont. A különbség lényege az Istenről alkotott felfogás, Isten milyenségének a megragadása. Az egyik Istent szigorú, büntető, veszedelmes istennek gondolja el, aki mindent az ítéletre való készenléttel felügyel a világban. Isten az embernél végtelenül hatalmasabb, félelmetes Isten. Az ember alapvető érzete ilyenkor a félelem, a rettenet, az állandó bűntudat. Ezeknek a vallásoknak a gyűjtőneve a *teofóbia*. A másik hagyomány Istent ténylegesen szeretetnek fogja föl (nem csak irgalma vagy kegyelme összefüggésében), akihez az ember nem a félelem által, tehát a büntetés elkerülése miatti motivációval közeledik, hanem a hozzá hasonlónak válás vágyával, azaz vonzás által. Ezeknek a vallásoknak a gyűjtőneve a *teophília*, tehát az istenszeretet vallások. Az unitáriusok az utóbbi hagyományhoz tartoznak, és bár itt jóval kevesebben vannak, mi ezt a családot semmiért sem hagynánk el!

Mi jellemzi egyik vagy a másik csoport vallásait? A *teophília* vallásai többnyire az ember jóságáról szeretnek beszélni, az élet szépségéről, Isten ajándékáról és áldásairól, a teljesebb életéről és az ahhoz vezető útról. Ha belépünk egy *teofóbiaközeli* hagyomány templomába, a legtöbbet a bűnről fogunk hallani. Az ember eredendően bűnös, később még inkább azzá válik, mert természete mindig a bűnre sarkallja, és szaba-

dulást csak Isten irgalmától remélhet. Ez a leggyakrabban felbukkanó téma.

Mit kell hinni?

Európa vallási térképét évszázadokon át a bűnre építő vallások uralták, mára a helyzet nagyot változott. A bűn- és megigazulásorientált vallási hagyományok a maguk normatív szövegeiben – majd a vallásos nevelésben – arra törekednek, hogy minden részletére kitérjenek annak a kérdésnek, hogy az embernek MIT kell hinnie. Mit jelent a helyes hitfelfogás, és honnan kezdődik az elhajlás.

Alapját az a Törvényre épülő bibliai hagyomány kínálja, amely igyekezett az Isten elvárásának megfelelő életvitel minden részletét pontosan áttekinteni és szabályozni. A Tórából levezetett 613 parancsolat – mizvót – közül például a 3. az állat szökőinának a fogyasztási tilalmát tartalmazza azzal az indoklással, hogy tusakodás közben Isten megérintette Jákob csipőjének forgócsontját, a szökőinat (1Mózes 32,33).

Ha megnézzük a testvérfelekezetek katekizmusait/hitvallásait, szintén ezt a „mit” irányultságot látjuk, a mindenre kiterjedő figyelmet, ami által Isten haragja elkerülhető, illetve kiengesztelése elérhető.

A katolikus katekizmus mintegy 864 oldal. Az Ágostai hitvallás, az evangélikus testvérek alapvető hitvallása mindjárt a Szentháromsággal indít, és a második bekezdésben már a tévutakat kárhoztatja. A református testvérek által használt Heidelbergi káté első fejezetének ez a címe: Az egyetlen vigasztalás. A másodiknak pedig: Az ember nyomorúsága.

A mit (kell hinni) kérdése volt a reformáció korától az európai vallásosság legfontosabb kérdése. Pontosan körülírni, hogy mi tekinthető az igaz hitnek, és mi nem, mit kell hinnie annak, aki az üdvözülendők közé akar tartozni. Nem csodálkozom, hogy a templomok kiürültek, mert ez a megközelítés olyan kérdésekre ad(ott) feleletet, amelyeket az emberek már rég nem kérdeznek, olyan témákról értekeznek, amelyek a mai embert a legkevésbé sem foglalkoztatják.

Egyszerűsítési törekvések

Érthető, hogy a nép között tevékenykedő próféták, akik érezték és értették a mindennapok valóságát, újra és újra megpróbálkoztak a kazuisztikus, túlbúrjázó részletezés mögötti vallási lényeg néhány mondatban való összefoglalásával. Gyönyörű példát kínál

erre Mikeás: „Ember, megmondta neked, hogy mi a jó, és hogy mit kíván tőled az ÚR! Csak azt, hogy élj törvény szerint, törekedj szeretetre, és légy alázatos Isteneddel szemben” (6,8). Csak három dolgot!

És akkor ott van Jézus, aki a teljes törvényt és a prófétákat két mondatban summázza: „Szeresd Istent, és szeresd felebarátodat!” Ezt nevezem egyszerűsítésnek és lényegre mutatásnak!

Most pedig vegyük kézbe az Unitárius kátét! Nem 850 oldal, csak 48! És ha felütjük a legelső kérdésre, akkor mit találunk? „A vallás Isten és felebarát iránti szeretet.” Ennyi! Ezt nevezem egyszerűsítésnek és lényegre mutatásnak!

És ebben minden benne van! A vallás szeretet, a vallás önmagunkat meghaladó kapcsolat, mégpedig Isten felé és embertársaink felé. Ez a lényege, és mindez néhány szóban kimondható! Minden további csak elvenne belőle.

Öröm számomra, hogy ezt a lényeget híveink is értik. Amikor elkészült az *Unitáriusok vallásossága* felmérés, akkor arra a nyitott kérdésre, hogy mire a legbüszkébb vallásával kapcsolatban, toronymagasan három válasz emelkedett ki: egyszerű, tiszta, élhető vallás.

A vallás lényegét keresve

Nekünk most ennyi mégsem elég, 21. századi emberek vagyunk, akik mélyebb megértést keresünk. Tegyük hát kísérletet a lényeg megfogalmazására! Ne feledjük, nem annyira teoretikus, minden részletre kiterjedő meghatározást keresünk, hanem életünkre hatót, használhatót.

A vallástudomány két nagy úton indul el. Az egyik a társadalmi funkcióra néző meghatározásokat termel, pl. a vallás csökkenti a társadalmi feszültséget, az együttműködés beállítódását hozza létre, csökkenti az egyén szorongását, erősíti a szolidaritási kultúrát. Ezért is van az, hogy a szekuláris kormányok is előszeretettel támogatják az egyházakat, és utalnak hatáskörükbe fontos társadalmi feladatokat.

A másik út a lényegre kérdez rá, azaz ún. szubsztanciális meghatározásokra törekszik. Amikor a papnövendékeket vallásszociológia-óra keretében

megkérdézem, hogy szerintük mi a vallás – elvégre mégiscsak szakemberei lesznek ennek a témának –, kivétel nélkül mind lényegi meghatározásokat adnak, például: „A vallás hit Istenben”; „A természetfeletti imádata”.

Kérdéseink sorát bővítjük a magyar fogalom jelentésével: „vallás”. A kifejezés egészen sajátos, egyedül áll az (új)latin logikát követő európai nyelvi megoldások között. Általában joggal dicsérjük a magyar nyelvet, hogy szavaiban milyen mélyre ható jelentéseket hordoz, de ez esetben nem így van. A „vallás” kifejezés eredete feltételezhetően a reformációi hitviták korára nyúlik vissza. A hitviták után elvárás volt, hogy az emberek az elhangzottak alapján vallják meg hitüket, fejezzék ki, hogy mely táborhoz tartoznak, tegyenek vallást a felismert igazság mellett. A vallás magyar kifejezése a reformációnak épp azt a terhes örökségét idézi, ami a különbségek hangsúlyozására néz, a „mit” alapján meghatározott hittételekhez való viszonyra.

Az intézményes vallásosságban bekövetkező térvésztes, ami Magyarországon már drasztikus méreteket öltött, a fenti hagyománnyal való szakítást jelzi. Nem csoda, ha az emberek kimenekültek a „magam módján vagyok vallásos” (Tomka Miklós kifejezése) szigetre, ha az intézményes kereteket elhagyták, és olyan fából vaskarika-képzetekbe kapaszkodtak, mint „spirituális vagyok, de nem vagyok vallásos”. Mintha lenne zene hangok nélkül: nem szeretem a hangokat, csak a zenét. Nincs vallásoktól független spiritualitás, mert a spiritualitás elemei mindig a vallások elemeiből származnak. Legfeljebb az elemeket tetszésünk szerint, rendszerükből kiszakítva mazsolázzuk-koktéllozzuk a magunk kedve szerint...

A ma emberét jobban érdekli a HOGYAN kérdése, a vallás területén is. Hogyan változik meg az életem, ha ehhez és ehhez a közösséghez tartozom, hogyan hat az adott vallás az életemre, hogyan leszek igazabb és jobb ember általa, hogyan tudok jobban szembenézni a nehézségeimmel, hogyan tudom általa jobban nevelni a gyermekeimet, teljesebb életet élni?

Egy forradalmi meghatározás

Miközben a 16. századtól majd' mindenki a mit kérdéssel volt elfoglalva, a forradalmat a 18–19. század fordulóján egy olyan kivételes teológus hozta, akiről az unitárius teológián a 20. század közepéig még egy egész éven át oktattak. Amikor Chicagóban tanultam, Tandeka a rendszeres teológia keretében szintén egy teljes évet szánt rá. A neve: Friedrich Schleiermacher. Míg mások a helyes hitet, a mit kell hinni kategóriáit, a vallásból következő erkölcsöt és társadalmi jót kapcsolják a valláshoz, addig Schleiermacher így határozta meg: „a vallás a teljes függőség érzete”.

Vegyük sorra a fogalmakat, mit tarthatunk meg és mit kell módosítanunk!

Először is az érzet. Itt van az igazi forradalom! Nem gondolat, nem dogmatikai rendszer, nem kötelesség, nem társadalmi jót szolgáló morál, hanem belső érzület. Személyes érzelmi kötődés! Ebben az időben ébred a nemzeti érzés, kerül a párválasztás és költészet középpontjába a szerelem, és ekkor lépi meg Schleiermacher is ugyanezt a lépést a vallás világában. (Zárójel: Rudolf Otto *A szent* könyvében megpróbálta a meghatározás érzület részébe visszahozni a *teophília* mellé a *teofóbiát* is. Azt mondta, hogy a szenttel való találkozás egyszerre megrázó, tremendum élmény és felemelő, fascinózum élmény).

A másik fogalom a teljes. Ez is teljesen rendben van. Emlékezzünk: Szeresd Istent teljes szivedből, teljes lelkedből... A vallás tehát az élet minden területét átható alapérzület, teljességet kér az embertől. Nem lehetne ezzel jobban egyetérteni.

Függés, függőség – nos, ezt újra kell gondolnunk! Az Istentől való teljes függés, a neki való teljes kiszolgáltatottság érzete – ezen pontosítanunk kell. Vagy még inkább, át kell emelnünk a mai nyelv grammatikájába.

Kérdezzük magát a religiót

Kérdezzük meg magát a vallást, ahogy a legtöbb latin közeli nyelvben hívják: religió. A fogalom jelentésének többféle magyarázata van, legfőképpen kettő. Cicero a *re-legere* ige felől magyarázta: újra és újra megfigyelni, alaposan szemlélni – egy kultusz előírásait, az istenek akaratát stb. Látjuk, újra az aprólékos részletezés, a mit kérdését. Hozzám közelebb Lactancius (3. századi keresztény teológus, író) magyarázata áll: *re-ligare*. Visszakötni, újrakötni.

Ezzel el is érkeztünk mondanivalóm lényegéhez, mert visszaérkeztünk Jézus szavaihoz, és visszaérkeztünk a káténkhoz. Szeretet = kötés, önmagunkon túli, önmagunkat meghaladó kapcsolódás. Szeretni anynyi, mint kötésben élni.

Vallás = visszakötésben élni.

Hogy megértsük, feltételezzük egy pillanatra az evidenst: az embert Isten teremti. Ekkor még teljes a kapcsolat. Teljes! Aztán elszakadunk. Megkezdjük az én útját, az egó útját, egyénekké válunk, aminek a lényege az elkülönülés, és szép lassan megfedkezünk származásunkról. Ezt jelenti a visszakötés. Visszakötni magunkat az élet forrásához, az időtlenhez, az örökkévalóhoz. *Re-ligare*.

Mit kell visszakötni Istenhez? A szívet, a lelket, az elmét és az erőt!

Sokan azt hiszik, hogy valaMIT, egy titkot, egy igazságot kell megtudniuk. Valami vallási tanítást, és akkor megváltozik az életük. Ha van titok, az a ma-

gunk legmélyével való kapcsolatba kerülés. Ha van titok, akkor a Szellem általi áthatottság beemelése a hétköznapokba.

És mi a másik terület? Az embertárs. Jézus itt a 3Móz 19,18-at idézi: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” Ezt szinte mindig rosszul értjük. Mert úgy olvassuk, hogy szeresd felebarátodat, ahogy szereted önmagad. De itt nem erről van szó! Szeresd felebarátodat mint *kámochá*, mint *széáuton*. Vagyis vessző nélkül kellene a magyar fordításnak is lennie: szeresd felebarátodat mint önmagad. Azaz mint olyat, aki azonos veled. Aki te magad vagy.

Akik már értik

Én úgy olvasom Adynak a *Krisztus-kereszt az erdőn* című versét, mint amelyben a költőnek egyszerre sikerült a két kötést visszaállítani. Olvassuk csak el!

Szentes Zágon felvétele

Lelkészként gyakran vagyunk abban a helyzetben, hogy haldoklók ágya mellett kell megállnunk. Én pedig hiszek nekik. Mert már nincs, amiért szépíteniük, nincs már értelme nem őszintének lenni, fölősek az álarcok. A halálos ágyukon az emberek szinte kivétel nélkül ugyanarról beszélnek: a kapcsolatokról. Végigtekintenek az életükön, és nem jut eszükbe, hogy bár csak több időt töltöttek volna munkában vagy az irodában, hanem életük magaslatai emelkednek ki, és kötődnek össze egy fonallá: a kapcsolatok. Hogy kit tudtak szeretni úgy igazán? Hogy ki szerette őket? Hogy ki látta úgy tényleg őket? Vallomásaikban általában két téma kap különösen sok érzelmet. Az egyik, amikor arról beszélnek, hogy megcsalták őket. Hogy ők az idejüket, az életüket olyannak adták oda, akinek a szeretete végül is nem bizonyult igaznak. És már nincs lehetőség előlről kezdeni, az idő lejárt. Ennél a fájdalomnál csak az kegyetlenebb, amikor ők voltak a csalók, ők voltak a gonoszak, ha ők voltak méltatlanok a bizalmi kapcsolatra. Mert most innen világosan látszik, hogy mit tettek, és már nem tehetik jóvá. Legalább a „gyónással” próbálnak enyhíteni lelkükön.

De miről szól mindez? A valós kötődésről, az igazi kapcsolódásról. Az embernek a legmélyebb szinten odakötvé lenni valakihez.

Egy kedves idős asszony mondta a minap: „Csak néha ölelnének meg. Nyitná be valaki néha az ajtót, és hallgatna meg. Egy érintés mindössze, amire vágyom. Egy tiszta, emberi ölelés, és már pörgök is tovább.”

Hol tévedünk?

Az első érzés, ami fogadott a világban, az a szeretet. Anyák, apák, testvérek, rokonok hajoltak bölcsőnk fölé. A szeretet, ami élhetővé teszi az életet. A szeretet, amiről mindig azt hisszük, hogy ráérünk vele. Majd egyszer. Mert most épp stressz van, most sietés van, most túlterheltség van. Pedig az egyetlen szeretet, amire biztosan lehetőségünk van, az most van. Mi gyakran úgy vagyunk a kapcsolatainkkal, a körülöttünk élőkkel, hogy amikor becsapunk egy ajtót, amikor kinyomjuk a telefont, haraggal a szívünkben fekszünk le este – mi mindig azt feltételezzük, hogy lesz egy holnap, egy következő alkalom, amikor a kapcsolatot majd helyre lehet állítani. Aztán másnap egy újabb másnapra várunk. Ha valamire egy ember nem számíthat, az a holnap. Ajándék, ha részesül benne, de nem számíthat rá. Egy dolog van a mi kezünkben, a ma, a most. Ezért ígérjük meg magunknak, hogy meg-

próbáljuk helyrehozni az eltört, elszakadt kapcsolatokat fölfelé és embertársaink felé. Nem kell távoli idegekre gondolni, hanem elsősorban azokra, akikkel a „két szoba közt a csend, de végtelen nagy távolság”.

Ki tehát ma a vallásos/spirituális ember?

Az, aki öneszmélt életet él, aki visszakötötte magát a lényegi dolgokhoz. Mert Istentől nem retteg, nem *teofóbiában* él, hanem Isten-szeretethen. És az egyház? „Az unitárius anyaszentegyházon azoknak a híveknek lelki közösségét értjük, akik Jézus tanításának és példájának követésével Isten országa építésén munkálkodnak” (Káté, 94). Leleki közösségben, összekapcsoltságban élők alkotják az egyházat.

Vallásosnak lenni azt jelenti, hogy helyes kötődésben lenni. Helyes kapcsolatban próbálok élni Istennel, az emberekkel, önmagammal. Helyes kapcsolatban lenni az idővel, a környezetemmel, az élettel. Ezért kell rendszeresen ráérni, mélyeket beszélgetni, a tenni helyett többet lenni. Olvasni, elmélkedni, ha kell, eljárni terápiára, tréningekre, de leginkább sűrűn imádkozni – ami önmagában a lényegi kapcsolódás gyakorlata. És igen, rendszeresen eljárni templomba. Ekként kapcsolódik még a templom a mai emberhez, mint az ima, a tanítás és öneszmélés helye. Az önmagam meghaladásának közösségi élményét és társadalmi szolgálatát kínáló áldott alkalmat. Élünk vele!

Vallástudományi műhelykonferencia

Az unitárius egyház által alapított és a Vallásszabadság Háza égisze alatt működő Valláskutató Intézet műhelykonferenciát szervezett május 28-án. Az eseményen tizenhárom kutató vett részt, akik közül hárman interneten kapcsolódtak be.

A rendezvény fő célja az volt, hogy a szociológia, antropológia, néprajz és pszichológia területén tevékenykedő erdélyi valláskutatók egymás munkájával megismerkedjenek. Az előadók kutatási területeiket és legfontosabbnak tartott kutatási eredményeiket mutatták be, így rövid előadások hangzottak el a lelkeszi munka hatékonyságát befolyásoló tényezőkről, a lelkeszi munka átalakulásáról és új kihívásairól, a református és katolikus megújulási mozgalmakról, az egyházi ifjúsági szervezetekről és a fiatalok vallásosságáról, a roma pünkösdi mozgalomról, a transzcendens kommunikáció látomásos formájáról.

A konferencia egyik tanulsága az volt, hogy bár viszonylag kis számú erdélyi kutató foglalkozik vallási jelenségek vizsgálatával, az intézményi és területi széttagoltság miatt egymás munkáját alig ismerik. A

kutatók támogatásukról biztosították a Valláskutató Intézet azon célját, hogy az e területen dolgozó szakemberek munkáját összefogja, együttműködésüket elősegítse.

Az előadásokat egy kerekasztal-beszélgetés követte, amelynek témája a Valláskutató Intézet és a meghívott kutatók közötti együttműködés lehetőségeinek megbeszélése volt.

KISS DÉNES

Esendőség, hit, feladat

Május 13-án a Vallásszabadság Háza adott otthont Tompa Andrea Omerta c. regénye hangszínházas bemutatójának, majd június 6-án a szerző Fejtől s lábtól c. regényével ismerkedhetett a népes közönség. Mindkét alkalommal a Kolozsvári Állami Magyar Színház művészei, Albert Csilla, Csutak Réka, Dimény Áron, illetve Kántor Melinda olvastak fel részleteket a kötetekből. Az íróval, kritikussal, egyetemi oktatóval a szerkesztő beszélgetett.

• **Mindkét regényben több szereplő szolamából bontakozik ki a cselekmény s a mögötte felsejlő történelem. Az Omertában négy hang, a Fejtől s lábtól-ban két hang mesél el annyit, amennyit megért, megél. Olyan hatalmas dolog (élet? történelem? sors?) jelenik meg a regényekben, amelyet a négy, illetve két személy nyilván képtelen a maga teljességében átfogni. Mindenik szereplő a maga esendőségében küzd meg a helyzetekkel. Hogyan, miből született a regényekben megmutató világ?**

Nagyon mélyen hiszek abban, hogy az ember értékes. Akkor is, amikor poklot jár, akkor is, amikor a társadalom legsúlyosabban számkivetett embere, akkor is, amikor a legmagasabbra jut. Hiszek abban, hogy a hajléktalan ember és a miniszterelnök egyenlő. Szeretnék egy olyan világban élni, amelyben mások is hisznek ebben: elsősorban a vezetők, a mintaadó emberek, akik ma lehetnek YouTube-sztárok és miniszterek egyaránt. Nagy kérdés, hogy az a minta, amely minket körülvesz, hogyan alakítja bennünk azt a hitet, hogy az emberek értékesek és egyenlők. Ha valaki arra adja a fejét, hogy ír, a legfőbb anyaga az ember és a világ lesz. Az ember számomra – akkor is, amikor Tolsztojt olvasom, akkor is, amikor a vonaton beszélgetek valakivel – nem feladat, hanem lehetőség az összekapcsolódásra. Nem tudom, hogy van-e képességem meghallgatni az embereket, azt gondolom, ha lenne, biztosan nem regényíró lennék, hanem például pap vagy pszichológus.

Az Omerta négy embere úgy írja le a világot, hogy valamit meg tud belőle mutatni. Ha Románia

lakosságának névsorából véletlenül szerűen kiválasztanánk négy embert, ők valamit el tudnának mondani a mai világról. Mindent nem tudnának elmondani. A mindent senki nem tudja, szerencsére – ha tudnánk, talán a kardunkba dől-nénk. A négy kisorsolt ember között valószínűleg nem volnának miniszterek, értelmiségi szupersztárok, hanem átlagemberek volnának, és engem mindig az átlagemberek érdekelnek, nem a társadalom kiemelkedő vagy kiemelt tagjai.

• **Van olyan személyes történeted, amely meghatározta a világlátásodat, az emberképedet? Milyen tapasztalatok járultak hozzá ahhoz az empátiához, bölcsességhez, amely a regényekben megmutatja, hogy senki felett nem lehet ítélni?**

Valószínűleg nincs meghatározó történet. Az ember folyamat, mindig alakul. Ha mégis meg kell neveznem mozzanatokat, embereket, akkor nagymamámra gondolok. Nagyon szeretettel ember volt, mesélgette az élete történéseit. Nem rendkívüli történet az övé egyébként, de ahogyan fontosnak tartotta az élete elmesélését, ahogyan fontos volt számára, hogy az ő élete gazdag, és abból van, mit átadni egy unokának, az talán az első csírája volt annak, hogy az ember élete, akármilyen súlyos traumákkal telített, az akkor is gazdag és elbeszélésre érdemes. Ő maga is átélte két háborút, meg pár forradalmat... Az életét szeretettel tudta bevonni: nem narcisztikus módon, hanem olyan ember módjára, aki azt gondolja, hogy számára az élet tartalmas, hogy érdemes élni, hogy nem túlélni, hanem megélni kell az életet.

Nyilván kamaszkoromban is rengeteg minden alakított: emberi találkozások, tanárok, családtagok, olvasmányok. Nem véletlen, hogy elég későn kezdtem el írni: nem hiszem, hogy húszévesen bármennyire is artikulált emberképem lett volna. Akkor még nem találtam a helyem a világban, nem tudtam, hogy milyenek vagyunk mi, emberek.

• **Mindaz, amit elmeséltél az emberképedről, úgy gondolom, szinte bármely (világ)vallással összhangban van. A közös elem: hogy az ember érték, becsülettel, tisztességgel kellene egymás felé is, az élet felé is viszonyulnunk. Az Omertában az egyik elbeszélő, Eleonóra szerzetes, így az egyház hangsúlyosan megjelenik. A Fejtől s lábtól szereplői életében úgy tűnik, nem játszik különösebben fontos szerepet az egyház.**

A Fejtől s lábtól cselekménye komoly emancipációs történet: ahhoz, hogy a női főszereplő a nagyon vallásos zsidó családból a tanulás útjára lépjen, szakítania kellett családi, vallási hagyományokkal, értékrendekkel. Per Olov Enquist, egy kortárs svéd író, akit nagyon sokra tartok, azt vallotta önmagáról, hogy „kitanulta” magából a hitet. Enquist öregkorában csodálatos módon vissza is tért a hitéhez, ezt meg is írja.

• **Mintha a két regényben is ugyanez történe: az I. világháborúval elveszett, 1956-tal visszatért a hit megtapasztalhatósága, bár a két regény szereplőinek nincs egymáshoz köze.** Igen. Az orvosi egyetemre beiratkozó zsidó lány szakít a családdal. A nagyon erős ráció, a hit abban,

hogy a ráció mindent ural, és abban, hogy az ember képes uralni a saját rációját, eléggé eltávolíthat valakit a vallásától. A család alapvetően nem akarja őt elengedni tanulni. Az *Omerta*, Eleonóra nővér alakja azért volt számomra fontos, mert nagyon kerestem egy olyan történetet, amely arról tud szólni, hogy mi a hit, hogy el lehet-e venni egy ember hitét. Ilyen értelemben sem az egyházzal, sem a vallásról nem tudok semmit mondani. Nyilván megpróbáltam íróilag felépíteni Eleonóra nővér világát, a rendjét, amelyhez tartozik, de engem leginkább a hite érdekelt. Mindig keressük az olyan embereket, akikben van valami megtörhetetlen, akiktől nem lehet elvenni valamit. Megdöbbenő, ha valaki tényleg ellent tud állni. Eleonóra kegyességi nyelvén fogalmazva: amikor valaki megkapja azt az adományt, hogy tőle tényleg nem lehet elvenni a hitet. Ez nem is rajta múlik, hiszen ez kegyelem, amit ő is kap, csak nézi, fogadja. A testét meg lehet törni, az életét tönkre lehet tenni, de a dolgok legsűrűjében van valami, amit nem lehet bántani, nem lehet tőle elvenni. Nagyon érdekelt engem, hogy mennyire lehetünk sikeresek egy elnyomó hatalommal szemben. Én Eleonórát sikertörténetnek látom.

• **Amikor a kegyelemről beszéltem, azonnal eszembe jutott az unitáriusok bibliai eredetű alap-gondolata: A hit Isten ajándéka. Az *Omerta* felolvasószínházi estjén azt mondtad, tiszteletbeli unitáriusnak érzed magad. A tavalyi Szabédi-émléknapon is részt vettél, hiszen az *Omerta* megörökíti Szabédi temetését. Nagyon kíváncsi vagyok arra, hogy miért gondold így.**

Nagyon jóleső volt, hogy ott lehettem egy házban, amely az egyház-

hoz tartozik, de mégis nyitott arra, hogy a falain belül elmondhasunk bármilyen mondatot, ami az emberi tisztelet és méltóság hangján szólal meg, anélkül hogy nekünk ehhez az egyházzal kellene tartoznunk. Nincs a portán egy bíró, aki mérícskélne. Akkor úgy éreztem, hogy ezt a nyitottságot akarom látni minden egyház részéről, mert azok az egyházak lesznek olyan szellemi, lelki helyek, amelyekhez kapcsolódni tudunk, amelyek nyitva állnak arra, hogy őket megközelítsék.

Bíró István felvétele

Példaadónak érzem ezt az attitűdöt, amelynek következtében létrejött egy ilyen ház, nem mellékesen csodálatosan felújítva. Megtehettem volna a vezetőség, hogy beköltözzön, használja, a híveinek tartsa fenn. Ez is rendben lett volna, de ehelyett megnyitotta, a városlakóknak adta át ajándékként. Többször is jártam a házban, amikor megmutatták az érdeklődőknek, aztán meghívottként. Ezt az igen progresszív gondolkodást az egyház szerepéről, úgy éreztem, azzal honorálom, hogy tiszteletbeli unitáriusnak tartom magam. Csak így lehet összekapcsolódni a világgal: ezzel a nyitottsággal, ezzel a várakozással, odamenéssel, hiszen a hívek néha besétálnak, de néha oda kell menni hozzájuk, hogy úgy mondjam: ki kell mozdulni a komfortzónából. Van egy erős képem arról, hogy mi volna az egyház szerepe a társadalomban...

• **Pontosan ezt szerettem volna megkérdezni: hogyan látod a mai társadalomban az egyházak szerepét?**

Kölcsönösen lemondott a társadalom és az egyház egymásról. A mondatot azzal korrigálnám, hogy az egyházat én a társadalom részének gondolom. Az én nézőpontomból azok a – hogy így mondjam – progresszív egyházak, amelyek visszatérnek a forráshoz, a jézusi feladathoz. Ha ezt komolyan vesszük, hogy mit jelent a befogadás, a szeretetalapú létezés, az igazságosság, az egyenlőség, akkor ezek a gondolatok ma is nagyon radikális cselekvéseket kell hogy szüljenek. De mindaddig, amíg tulajdonképpen megelégszünk azzal, hogy ezeket a feladatokat nem vesszük komolyan, és ebbe a többes számba én beleértem saját magamat is, és beleértem az egyházakat, addig azt tapasztalom, hogy csak mélyül a szakadék a társadalomban, mélyül az igazságtalanság, az egymás közötti gyűlölködés.

• **Az elmúlt kétezer év nem arról tanúskodik, hogy olyan könnyű lenne teljesíteni ezt a feladatot. Mi okozhatja a nehézséget?**

Azt látom, hogy politikai igazodás, helyezkedés folyik, mivel az egyházak függnek a hatalomtól, és a hatalom cserébe azt kéri, hogy legyenek lojálisak. De pont azokról az emberekről feledkezik meg a leginkább az egyház, akikkel Jézus a legtöbb idejét eltöltötte: a szegényekről, az árvákról, az elesettekről, a kirekesztettekről, a páriákról, az idegenekről, az ellenségekről. Jézus nem a királyokkal barátkozott, attól tartok, nem az volt a feladata, hogy az elithez dörgölőzzön, hanem hogy azokhoz közeledjen, akik senkitől sem kaptak segítséget. A jézusi feladat révén nagyon vonzóvá válhatnak az egyházak.

Ballagás a székelykeresztúri gimnáziumban

LAKATOS SÁNDOR

• A Berde Mózes Unitárius Gimnázium a május 23-án tartott ballagási ünnepélyén ötvenkét végzős diákot búcsúztatott. A végzősöket elsőként Varró Margit igazgató köszöntötte. A Magyar Unitárius Egyház képviselőjében Gyerő Dávid, a Magyar Unitárius Egyház főjegyzője mondott köszönetet az iskolának, a szülőknél és a támogató partnereknek az elmúlt évek együttműködéséért. Rendezvényünket megtisztelte jelenlétével Bíró Barna Botond, Hargita Megye Tanácsának alelnöke, aki közéleti szereplőként és egyben iskolánk vendiákjaként biztatta a végzősöket. A díszmehívottak sorában jelen volt Burus Siklódi Botond, az RMPSZ elnöke, Lőrinczi Lajos esperes, Török István esperes, Rafai Emil polgármester, Köblös Domokos alpolgármester, Dana Booth, a concordi unitárius univerzalista testvérgyülekezet képviselője, Oltean Csongor, a Magyar Ifjúsági Értekezlet országos elnöke, Popa Ilona, az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet elnöke, Lőrinczi-Simó Orsolya, a Gondviselés Segélyszervezet székelykeresztúri programkoordinátora, valamint további egyházi és világi előljárók, partnerek és támogatók.

Az ünnepélyen Demeter Ágnes végzős tanuló Farkas Árpád *Kérelem* című versét szavalta, Lőrinczi Zsófia tanuló a végzős diákok nevében mondott búcsúztatót. A fáklyaátadás rendjén Balás Norbert Dániel végzős diák, illetve Tódor Eszter tizenegyedik osztályos tanuló mondott beszédet. Az elemi osztályosok nevében Lukács Gyopár búcsúztatta a végzősöket.

Az idei tanévben a XI-es és XII-es diákok szavazata és a tanári kar döntése alapján Lőrinczi Zsófia XII. osztályos tanuló nyerte el a Kriza János-díjat. A XII. osztályos diákok titkos szavazata alapján Demeter Ágnes nyerte el a nh. Bartha Alpár lelkész által alapított Tolerancia díjat. Burus Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusszövetség országos elnöke a szövetség díját Vas Helén Anetta végzős diáknak adta át. A Hargita Megye Tanácsa által felajánlott díjakat Oltean Csongor nyújtotta át Demeter Ágnes, Lőrincz Ákos és Csiszér Rajti Anna Lilla végzős diákoknak.

Az Unitárius Nők Országos Szövetségének díjában Fazakas Angéla Borbála végzős tanuló részesült, a Gondviselés Segélyszervezet, valamint az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet egyaránt Demeter Ágnes és Lőrinczi Zsófia végzős diákokat részesítette jutalomban. Az idei évben a Korondi Unitárius Egyházközség által felajánlott díjban Fodor Dávid, a nh. Elek Domokos egyházi főgondnok emlékére felajánlott díjban Gagyi Renáta Irén részesült. A Killyéni Preisner Imre gimnáziumi igazgató emlékére alapított díjat idén Kiss Tamara végzős diák vehette át, aki repülőmodellező sportolóként többszörös országos bajnok

és világbajnok, világbajnoki bronzérmes, Románia hivatalos repülőmodellező csapatának hatszoros válogatott sportolója.

A Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör különdíjában a következő háromszéki származású diákok részesültek: Demeter Ágnes és Kovács Ágota Emília Barótról, Jancsó Evelin Olthévízről, Lőrincz Ákos Vargyasról. A Hargita Megye Tanfelügyelősége által tanórán kívüli önkéntes tevékenységeikért felajánlott díjat László Harmat Dóra érdemelte ki.

A Rafai Emil polgármester által felajánlott díjat Bădeu Laura Nicoleta, az RMDSZ díját Jakab Ábel vehette át. A Székelykeresztúr Város Önkormányzata Kulturális és Sportbizottsága által felajánlott díjakat Jakab Emese Zsófia végzős diák vehette át a kultúra terén elért kiváló teljesítményeiért, a sport terén elért kiváló teljesítményeiért Atanackovic Milutin végzős diák vehetett át díjat.

A Székely Nemzeti Tanács által felajánlott díjat Marosi Szilárd, a Székelykeresztúri Kistérség Szövetség jutalmát Lőrinczi Zsófia végzős diák kapta. Az Erdélyi Ifjúsági Egyesület Atanackovic Milutint, Fazakas Balázst és Lőrincz Ákost részesítette jutalomban. A Kovács Ákos ny. tanfelügyelő által felajánlott pénzjutalmat Gagyi Imola érdemelte ki. A Fudoshin sportklub különdíjban részesítette Fazakas Balázs és Tusă Raymond Alexandru végzős diákokat.

Ballagási ünnepélyünk keretében köszönetet mondtunk 37 év pedagógusi munkájáért országos és megyei versenyeken, vetélkedőkön elért eredményeiért, az iskolai és egyházi közösségünk örömeire készített irodalmi és ünnepi műsorok összeállításáért, iskolánk ügyéhez való ragaszkodásáért Lukács Éva magyar-francia szakos tanárnak nyugdíjba vonulása alkalmával. Munkaközösségünk nevében Varró Margit igazgató és Lukács Lili Sára kisdiák díszoklevelet és

Lukács Éva tanár középen

virágot nyújtott át neki. Kívánunk az ünnepeltnek egészségben eltöltött hosszú, nyugodt, áldásokban gazdag nyugdíjas éveket!

A Berde Mózes Unitárius Gimnázium Vezetőtanácsa és végzős diákjai nevében tisztelettel megköszönünk minden felajánlott díjat és jutalmat.

O tempora, o mores! Lukács Éva tanár méltatása

Minden iskolaközösség, amelynek megadatik a lehetőség, hogy nyugalomba vonuló tanárának munkáját méltathassa, bizonyos értelemben saját történelmét és értékrendjét dicséri. Egy iskolaközösségben a mindenkor tanár képviseli azt az értékrendet és azt az erkölcsi mércét, amellyel nevelni és gazdagítani kívánja a felnövekvő nemzedékeket. Amilyen mértékben a katedránál álló tanár tudása és világnézete el tud jutni a padban ülő diák szívéhez és értelméhez, annyiban tud érvényesülni a nagybetűs Iskolai Oktatás ideája. A székykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnázium munkaközössége, valamint egykori és jelenlegi diákjai egyaránt szerencsések, amiért Lukács Éva magyar–francia szakos tanárt közösségük tagjai között tudhatták életének talán legaktívabb és legtermékenyebb időszakában, 2003–2019 között.

Lukács Éva tanár erdélyi magyar, keresztény lelkülete, bajtársi elköteleződése és színvonalas szakmaisága nagyban hozzájárult az 1993-ban újraindított gimnázium teljesítményéhez és fejlődéséhez. Az iskola ügyének egyik bizalmi embereként szeretettel és jószággal munkálkodott az iskola hírnevének öregbítésén, a tanári munkaközösség emberséges lelkületének megteremtésén és a diákok és a tanárok közötti

bensőséges viszony kialakításán. Az intézményünkben eltöltött évek alatt magyar irodalom szakos tanárként színvonalasan és lelkiismeretesen végezte oktatói munkáját. Osztálynevelőként több generációnyi diák személyes és tanulmányi útját nagy odaadással terelgette a helyes irányba. Nemzeti és egyházi ünnepek alkalmával diákjai szavalata és fellépése által számtalanszor tette városi, egyházi és iskolai közösségünk ünneplését színvonalasabbá, teljesebbé. Irodalmi összeállításai révén közösségünket alkalomról alkalomra művelte, csiszolta és gazdagította. A szép sikereket elért Bemugri iskolai színjátszó kör névadója és társrendezője volt éveket. Minden nemű munkájában diákjait a szép felismerésére és művelésére tanította. Fiatalabb munkatársait szelíd szóval és biztattal segítette a kellő szakmai kibontakozásban.

2019-ben iskolaközösségünk és munkaközösségünk egyik alapemberétől köszön el. Gratulálunk az 1982-től napjainkig ívelő, töretlen lendületű tanári pályához. Megköszönjük iskolánk ügye iránti meggingathatatlan elköteleződését. Köszönetnyilvánításunk mellett kifejezzük abbéli reményünket, hogy tapasztalatával és bölcsességével ezután is ügyünk mellett fog állni. Lukács Éva magyar–francia szakos tanárnak kívánjuk, hogy adjon a gondviselő Isten örömeiben gazdag nyugalmi éveket szerető családjá, gyermekei és unokái körében.

LAKATOS SÁNDOR

Unitárius egyházköri közgyűlés Olthévízen

2019. május 18-án, szombaton az olthévízi unitárius templomban tartották a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör éves beszámoló közgyűlését. A Brassó és Kovászna megye unitárius egyházközségeit magába foglaló egyházkör 19 egyházközsége közül mindegyik képviseltette magát az évente egyszer megszervezett egyházi fórumon. A közgyűlés Török István olthévízi lelkész-esperes áhítatával kezdődött, majd Erdő B. Vilmos rangidős köri felügyelgondnok (Brassó) és Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkész, a Magyar Unitárius Egyház közügyigazgatója köszöntötte a jelenlévőket, külön kitérve a 2018-ban az egyház 450 éves fennállását ünneplő emlékvé rendkívüli ünnepi eseményeire. A közel hatvan képviselő jelenlétében zajló közgyűlés első részében az egyházkör elmúlt évi valláserkölcsi életének kiértékelése volt a

napirenden, az esperesi jelentés, a felügyelő gondnokok jelentése, illetve a lelkészi jelentések összesített adatai alapján készített tematikus jelentések bemutatása következett, majd az egyháztársadalmi szervezetek (nőszövetség, ODFIE, Gondviselés Segélyszervezet) tevékenységi beszámolóit hangzottak el. A közgyűlés keretében megválasztották az alapfokú fegyelmi bíróság tagjait, majd az indítványok, beadványok előterjesztésére és elfogadására került sor, illetve megemlékeztek azokról az egyházközségek életében szerepet vállaló személyekről is, akik az elmúlt év során hunytak el. A közgyűlés keretében tartott istentisztelet szószéki szónoka Ilkei Árpád vargyasi lelkész volt, énekevezéri szolgálatot pedig Balázs Mózes olthévízi énekevezér teljesített. A közgyűlésen elhangzottak rövid összegzésével a találkozót Demeter Zoltán köri felügyelgondnok (Barót) zárta. Az egyházi esemény közebeddel zárult.

DEMETER ZOLTÁN

Shakirov Sebestyén (1893–1966) festőművész kiállítása

Az unitárius tatár

BORDÁS BEÁTA

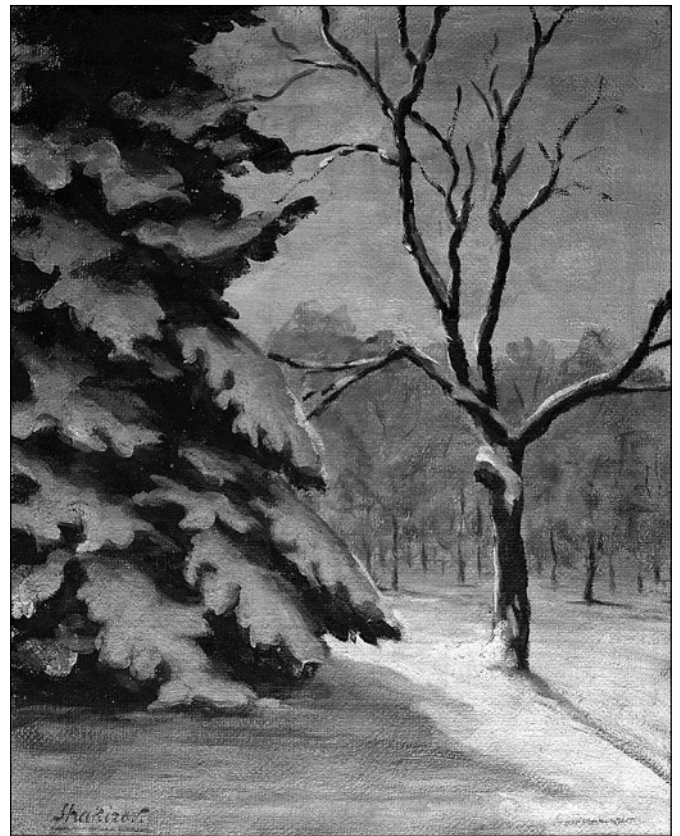
Május 30-án újabb kiállítás nyílt a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség Péterfi Dénesről elnevezett gyülekezeti termében, ezúttal Shakirov Sebestyén tatár származású festőművész alkotásaiból. A megnyitón Rácz Norbert Zsolt lelképásztor köszöntötte az érdeklődőket, majd dr. Bordás Beáta művészettörténész bemutatta Shakirov életművét. A továbbiakban a kiállítást rendező művészettörténész megnyitón elhangzott gondolatait adjuk közre.

• A július 12-ig látogatható *Shakirov Sebestyén – az unitárius vallás ígézetében* című tárlatot abban a reményben rendeztük meg, hogy általa sikerül visszahozni a köztudatba a Tatár föld fővárosában született, de az első világháború után Erdélyben letelepedett és unitáriussá vált festőművész személyét és munkásságát. Shakirov az 1920-as évektől kezdve a nagybányai festőtelepen dolgozott, és korának egyik ismert kismestere volt. A korabeli sajtóban elsősorban a fordulatokban gazdag élete miatt szerepelt, de számos kiállítást is rendezett Erdély és Románia különböző városaiban. A hosszú ideig elfelejtett Shakirovról Murádin Jenő 2013-ban közölt egy tanulmányt a *Keresztény Magvetőben*, amelyet 2016-ban Bordás Beáta tollából egy újabb írás követett, s ez a festő kolozsvári kiállításait és az unitárius egyházhoz fűződő viszonyát járta körül.

Ahhoz képest, hogy Shakirov életének fontosabb mozzanatait és a jelentősebb kiállításait eléggé ismerjük, életműve sokkal hiányosabban maradt fenn. Jelenleg körülbelül negyven festményét ismerjük, ezek közül mintegy két tucat neki tulajdonított alkotás különböző kolozsvári és magyarországi galériák aukcióin szerepelt, nyolc munkájáról pedig csak 1920-as évekbeli fekete-fehér reprodukciók alapján nyerhettünk képet. Ennek tükrében rendkívül fontos, hogy a kolozsvári Unitárius Püspökség tulajdonában kilenc Shakirov-festmény található, tehát az ismert életmű nagyjából egynegyede. E jelentős gyűjtemény nyolc darabja szerepel ezen a tárlaton, a kilencediket, a *Dávid Ferenc prédikációját* (1929) a nagyon rossz állapota miatt csak restaurálás után lehetne kiállítani.

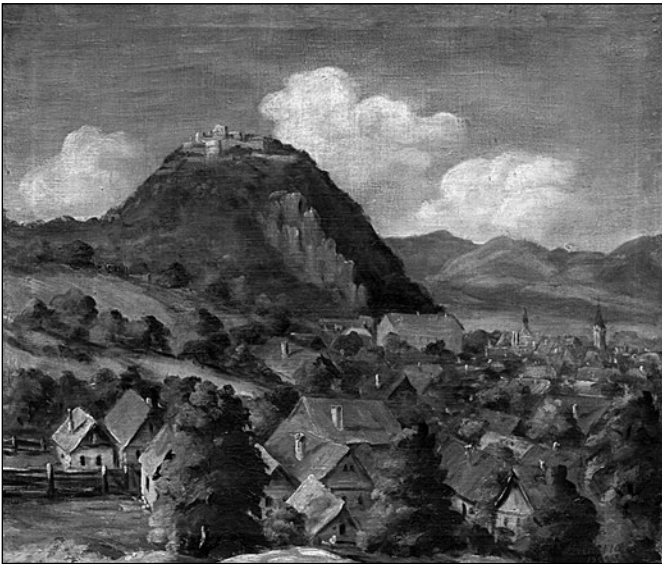
A kiállított nyolc mű közül a legkorábbi az 1924-ben festett *Női arckép*, amely még a művész korai periódusának bizonytalanságait hordozza magán. Ehhez képest sokkal kiforrottabb az a kellemes színvilágú alkotás, amely a rózsaszínes-lilás árnyalatok és a zöld-kontrasztjára építve mutatja be madártávlatból *Ada-Kaleh* regényes szigetét (1928). A festmények közül öt a dévai várhegyet ábrázolja különböző nézetből és távolságokból. Ezek a képek minden bizonnyal 1929 őszén készülhettek, amikor az unitárius vallásra újonnan áttért Shakirov elzarándokolt Dávid Ferenc várbörtönéhez. A vallásalapító püspök celláját közelről ábrázoló festmények élénk, napos színekből

építkeznek, s ez pasztellszerű, légies hatást eredményez. A nyolcadik, datálatlan festmény egy *Téli tájat* ábrázol, amely a téli napfény atmoszférikus hatásainak tanulmányozásában és megfestésében valamint a színhasználatában rokon a boglyás téli tájképeiről elhíresült Börtsök Samu (1881–1931) festményeivel.

Téli táj

E kamarakiállítást két tájékoztató pannóval bővítettük ki, amelyek közül az első a művész életrajzi adatai mellett szerepeltet egy színes válogatást a műkereskedelemben mostanában felbukkant festményeiből. A másik pannó a művész fontosabb kiállításaira vonatkozó alapvető információkat (időpont, helyszín, a kiállított munkák száma vagy címei, amennyiben ismertek) sorolja fel, kiegészítve ezeket az egyes tárlatokon szereplő festmények reprodukcióival. Mivel e két pannó remekül összefoglalja Shakirov regényes életútját és a kiállításait, amelyekről már több alkalommal is írtunk, itt most nem térünk ki ezekre a kér-

Déva vára

désekre. Helyette inkább megpróbáljuk néhány mondatban összefoglalni a nagybányai festő életművét, amelyről nehéz egységes képet alkotni, mert a szakirodalomban alig jelenik meg e nagybányai kismester (tehát életművét nem kutatták alaposabban), másrészt pedig nagyon kevés fennmaradt alkotását ismerjük.

Shakirov ismert munkái, illetve tárlatainak katalógusai alapján levonhatjuk a következtetést, hogy az életműben a táj- és életképek a leggyakoribbak, s ezek túlnyomórészt életének fontosabb helyszíneit örökí-

tették meg, de emlékezetből és képzeletből is festett több orosz falusi életképet.

Az Erdélybe kerülése (1916 végén) és a Nagybányán való végleges letelepedése (1929 tavaszán) közötti időszakban először Tövisen lakott néhány évig, majd 1927 tavaszán felfedezte a Zsil-völgye költői szépségű zord tájait és az ottani bányászok nehéz életkörülményeit, amelyek szociális témájú festményeihez szolgáltatott ihletet. 1928-ban Ada-Kaleh szigetén élt másfél hónapig, megörökítve az 1960-as években eltűnt sziget szépségeit, majd egy év múlva Nagybányán állapodott meg. Ott a nagybányai festőiskola hagyományosabb vonulatába illeszkedő festményeket készített, amelyekre a nagy alapító elődök (köztük mestere, Thorma János) által kidolgozott látásmód és a plein-air természetábrázolás jellemző. A nagybányai, felsőbányai, Zsil-völgyi, dévai tájak megjelenítésére évszaktól függetlenül napban fürdő, élénk színeket, telített zöldet használt, s főleg a festőiségre meg a színhatásokra helyezte a hangsúlyt, keveset törődve a pontos rajzossággal – a korabeli méltatások is elsősorban a gazdag színérzékét emelték ki. A katalógusok alapján néhány vallási témájú festményt, vásári jeleneteket és női aktokat is készített, de leginkább a táj megfestésében, mintsem az alakos kompozíciók előadásában jeleskedett. Az itt kiállított munkái érdekes ízelítőt nyújtanak művészetéből, amely a dévai festmények révén az unitárius egyházhoz is kapcsolódik.

Műemlékvédelem a Magyar Unitárius Egyházban

GAAL GYÖRGY

Május 25-én a Kelemen Lajos Műemlékvédő Társaság díjátadó ünnepségén a Magyar Unitárius Egyház nevében Farkas Emőd főgondnok vehette át a Kelemen Lajos Műemlékvédelmi Díjat.

• Erdélyben a legtöbb magyar vonatkozású műemlék ma az egyházak birtokában, használatában van. Éppen ezért nagyon fontos, hogy az egyházak vezető szervei, el egészen az egyházközségekig állandóan figyelemmel kísérjék műemlék épületeik állapotát, gondoskodjanak azok karbantartásáról, szakszerű gondozásáról. Minden egyházközség nem rendelkezhet műemlékvédelmi szakemberrel, de az egyházi központoknak kötelességük olyan szakmérnököket alkalmazni, akik nyilvántartják a műemlékeket, s tanácsal látják el az őket birtokló, esetleg restaurálásra készülő egyházközségeket. Sőt azokra a templomokra is gondot kell fordítaniuk, amelyek mellől már elfogytak a hívek.

Sokáig nagyobb méretű restaurálásokat alig-alig lehetett végezni, mert sem az egyházközségek, sem az

egyházi központ nem rendelkezett megfelelő pénzalappal. Az utóbbi évtizedben lényegesen megváltozott ez a helyzet, mert a pályázási rendszer lehetővé tette, hogy akármelyik egyházközség akár romániai, akár magyarországi, vagy éppen európai alapokhoz folyamodjék a költségek fedezéséért.

A renoválások, műemléki helyreállítások terén Erdélyben az elsők közé tartozik a Magyar Unitárius Egyház. A mintegy 130 egyházközsége közül 50-ben folyt vagy folyik valamilyen – a műemléki szempontokat is figyelembe vevő – felújítás, helyreállítás. Ezek minden esetben szakszerűen készített tervek, előzetes véleményezések alapján kezdődtek, majd a pályázat útján elnyert támogatások függvényében valósultak meg.

Messze a templomfelújítások vezetnek. Ezekhez az alaphangot a kolozsvári „anyatemplom” teljes helyre-

állítására adta meg, amelyet még Bálint Benczédi Ferenc, akkori kolozsvári lelkész, a jelenlegi püspök vezényelt le. Azóta, az utóbbi évtizedben Ádamos, Aranyosrákos, Bágyon, Csekefalva, Firtosvár, Homoródalmás, Homoródszentpál, Homoródújfalva, Kadács, Kede, Kénos, Kissolyos, Kobátfalva, Kolozs, Korond, Kökös, Kőrispatak, Lókod, Magyarszentbenedek, Magyarszovát, Medesér, Mészki, Nagyvárad, Nyárádszentlászló, Nyomát, Oklánd, Sepsikilyén, Sepsiszentkirály, Siménfalva, Székelyderzs, Szentgerice, Tarcsafalva, Torda, Torockó, Torockószentgyörgy, Várfalva, Városfalva temploma esett át teljes vagy részleges felújításon. Külön szakértelmet, művészi beavatkozást igényeltek a freskók és kazettás mennyezetek restaurálásai. Ilyen munkára Énlaka, Homoródkarácsonyfalva, Homoródszentpéter, Magyarszentbenedek, Nyárádszentlászló, Sepsikilyén és Székelyderzs templománál került sor. A különálló torony vagy harangláb szakszerű javítása Énlaka, Kálnok, Nyomát, Szentábrahám és Tarcsafalva templomainál volt szükséges. Két templom körüli várfal gondozására is sor került Árkoson és Bölönben. Az egyházközség tulajdonában lévő papi lakot, harangozó lakást, iskolaépületet a következő falvakban állították helyre: Alsófelsőszentmihály, Csehétfalva, Énlaka, Homoródalmás, Kolozs, Szind, Torockó, Újszékely, Verespatak.

A restaurálási munkálatokat öt egyházközség esetében saját alapból fedezték, romániai támogatást vett igénybe 27, magyarországit 35 egyházközség. Európai uniós alapból kapott támogatást öt egyházközség, az AEÁ-ból pedig egy. Sok esetben a tervezési munka költségét saját forrásból biztosították, s azután pályáztak. Néha kétféle pályázattal is nyertek pénzt.

Az egyházi központban két szakember fogja össze és tartja nyilván a munkálatokat: dr. Furu Árpád építőmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök és Furu Xénia építészmérnök, műemlékvédelmi szakmérnök. Ők gondoskodnak a lelkészek műemlékvédelmi képzéséről is. Furu Árpád 2015-ben *Útmutató az unitárius egyházi épületek karbantartásához* címmel tájékoztató füzetet állított össze. Ezen kívül az egyház műemléki vonatkozású köteteket is közzétett, ilyenek: *Festett fa-*

Gaal György, Farkas Emőd és Maksay Ádám – Horváth László felvételei

mennyezetek és berendezések az unitárius templomokban Balassa M. Ivántól és *Unitáriusok a Házsongárdi temetőben* Gaal Györgytől. Mindkettő 2018-ban jelent meg.

A legfontosabb egyházi műemlékek az egyházközpontban, Kolozsvárt találhatóak. Az itteni épületeket állandóan renoválni kell. Többnek, így az Unitárius Kollégiumnak is a homlokzatát újralfestették. Az egyház legértékesebb műemléke azonban egyben a város egyik legrégebbi lakóháza, a volt unitárius püspöki lak, új nevén a Vallásszabadság Háza. Ezt a gótikus elemeket is magán viselő épületet 1883-ban vette meg az egyház Biasini Domokos kereskedőtől, hogy méltó rezidenciát tudjon biztosítani a sokgyermekes Ferencz József püspöknek és püspökutódainak. Ahhoz, hogy a házat teljes egészében fel lehessen újítani, több tényezőnek is közre kellett játszania. Mindenek előtt Bálint Benczédi Ferenc mostani püspök nem foglalta el az öt megillető – méreteiben óriási – lakást. Az egyház vállalta annak renoválási költségeit és közcélra bocsájtását. Kellett még a lelkes Furu házaspár, akik szakértelmükkel a lehető legtökéletesebb megoldásokat választották mind építészeti, mind pedig műemlékvédelmi szempontból. És sok-sok pályázati támogatás, amiből a munkálatokat lehessen kivitelezni. Felavatására 2018. július 7-én került sor, az egyházalapítás 450. évfordulós ünnepi évében. Nem csak az egyház, hanem Kolozsvár is egy gyöngyszemépülettel gazdagodott, amely most két földszinti üzlethelyiséget (étterem, magyar könyvesbolt), az emeleten előadótermet, múzeumi részleget és valláskutató intézetet fogad magába. Az előadóteremben az egyházi vezető férfiak portrégálériája és az unitárius templomok frízképei tekintenek a látogatóra.

Már csak ez az egy épület is indokoltá tenné az elismerést, de ha ehhez számítjuk a félszáz egyházközségben folytatott építkezési, restaurátori munkát, egyértelművé válik, hogy a Magyar Unitárius Egyház minden szempontból méltó a Kelemen Lajos Műemlékvédelmi Díj elnyerésére.

Jót s jól!

MÁTÉFI TÍMEA

• Kopog az eső az ablakon, álomba ringató dallama egyre mélyebbről szól. Az a fajta vasárnap délután ez, amikor igazolt a délutáni rövid szundítás. „Jól esik!” – hangzik a szomszéd udvarról is. Munka után valóban jólesik a megérdemelt pihenés, és az is, ha a sokáig kitartó napfényes idő, forróság után frissítő permet üdíti a tájat, lemosva minden port, átmosva gondolatunkat, megfeszülten cipelt felelősségtudatunkat.

A csoda újra megcsillan a Firtos alatt. Megható volt minden pillanat! Ahogy elindultunk falvainkból, egymás után araszolva, az előttünk lévő nyomában lépegetve, zarándokolva pásztáztuk a tündéri tájat, az egybeseregglők egyre népesebb közösségét, hetyke lovasokat, ürge gyermekeket, könnyed léptű fiatalokat, gyógynövényeket gyűjtögető asszonyokat, megfontolt szalmakalaposokat, botjaikon meg-megpihenő aggastyánokat. Gondviselő, köszönjük, hogy évről évre bizonyítod a kicsinyhitűség kényelmes ruháját gyakran magára öltönek működésedet, jelenlétedet, s azt, hogy eszed ágában sincs elaludni dombjaink fölött, a Firtos lova hátán!

Lám-lám, június 15-én, az V. Firtosi Unitárius Egyházköri Találkozózn is bőségesen megpakolhattuk lelki hátizsákunkat minden jóval! Szinte leírhatatlan az a sok készülés, munka, ami hónapokon keresztül zajlik a nagy nap előtt. Nekünk ez már az év eseményének számít itt, a székelykeresztúri körben, főleg a házigazda gyülekezetek számára, akik egyházunk legkisebjei közé tartozunk: Énlaka és Firtosváraja.

Amikor azt mondjuk, hogy maroknyian vagyunk, szó szerint kell érteni. Tényleg maroknyi az a mag, amelynek tagjai saját teendőiket félretéve áldozni tudnak, akarnak valami olyasmért, amiben az örö-

münk sokszorozódik. Nem fejezhetjük ki feljűk elég-szer hálánkat! Hordozza őket tenyerén a jó Isten családjukkal együtt, akik büszkéek lehetnek, hogy ilyen példán növekednek gyermekeik, unokáik, mert ez olyasfajta emberség, ami könyvből nem tanulható!

Szombat reggel, akár a megbolydult hangyabolyban, unitáriusok százai lepték meg a hétköznapok kakukkfű illatú, tehéncsorda kolompjától visszahangzó dombjait a firtosi kilátónál. A kecseti Lófő Lovasudvar felvonulása nyitotta meg a találkozót Demény Elemér vezetésével; nekik köszönhetően egész nap lehetett lovagolni és ijázkodni is. Az istentiszteleti szolgálatot Moldován-Szeredai Noémi csekefalvi lelkész és Jakab Borika újszékelyi kántor végezték. A teremtett világ, a bennűket éltető környezet, élővilág iránti felelősségűket nem lehet elég-szer hangsúlyozni, a beszéd hatalmas felkiáltójel volt számunkra ebben az égető kérdésben is. A himnuszok eléneklését követően Lőrinczi Lajos esperes, Szilveszter Attila polgármesteri teendőkkel megbízott etédi alpolgármester, Kovács Lehel farkaslaki polgármester, majd Borboly Csaba, Hargita Megye Tanácsának elnöke köszöntötte az egybegyűlteket.

Gazdag kulturális programunkat a székelyudvarhelyi Kékiringó Néptánccsoport előadása, a szent-ábrahám Balázs Hegedűs Csenge szavalata, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium hetedikeseinek verses-dalos összeállítása, Deák Boglárka népdalai, a firtosváraja lányok énekei, Sipos Borbála hegedűjátéka, a csekefalvi és énlaki asszonyok közös népdalcsokra, a fiatfalvi papgyermekek énekei, Demeter András bácsi versmondása, a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség énekkarának egyházi dalokból

álló műsora, a kőrispataki Nagy Nikoletta népdalai és az alsóboldogfalvi Ószirózsa Nyugdíjas Klub fellépése képezte. A kalákával és gyülekezeteink adományából újonnan megépített színpadot kipróbáltuk, s állíthatjuk, a férfiak jó munkát végeztek az elmúlt napokban! Hála érte! Köszönet a fellépőinknek is!

Kora reggel óta tucatnyi üstben főtt az egyházközségek felajánlásaiból készülő bográcsos ebéd. Ez már így hagyományos Firtoson! A gyülekezetek adományozta finom házikenyér mellé ki-ki a maga szája íze szerint választhatott a csábító étkekből. Jó ebédhez szólt a nóta is, hiszen szárazhangszeres zene mellett a székely embernek másképp esik minden falat! Mi mindenkire gondolunk: nagyokra és kicsikre is! Gyermeksátorban gyülekeztek a legkisebbek, ahol színező, arcfestés, a Székelyföldi Legendárium csapata jóvoltából pedig rajzfilmek és óriás-társasjáték fogadta őket. A színpadra kihelyezett kosárba kupakokat gyűjtöttünk egy beteg kisfiú megsegítésére.

A találkozó résztvevői egész nap megtekinthették azokat a pannókat, amelyek erre az alkalomra készültek el ifj. Szombatfalvi József, Mikó Ferenc és Makkai-Ilkei Ildikó lelkészek szerkesztői, szervezői munkája nyomán, akik a lelkészek által megírt, közösségeink életéről szóló szövegeket és fényképeket fűzték egybe.

A délután folyamán a gyülekezetek közötti ügyességi vetélkedőre is sor került. Nagy sikernek örvendett, jó ötletnek bizonyult! A kupát a tarcsafalviak vitték haza. Gratulálunk nekik!

A nap végén, telítődve a találkozás gazdagságával, lassan búcsúzkodni kezdtünk, vidám énekszóval indultak haza gyalogosan, szekéren, traktorral, autóval, busszal a zarándokok. Néhány nótázó lány ének-

lése s a domboldalon leereszkedő váraljai tehéncsorda szelíd kolompolása kísérte föleszmelésünket: íme, egy pillanat alatt lejárt az oly sokat várt találkozás, s mint faluhelyen az esti harangszókor búcsúzkodó játszótársak, mi is azzal a reménnyel köszöntünk el egymástól, hogy holnap (jövőben!) ugyanígy, ugyanitt folytatjuk a Játékot. Jót s jól!

Az esti tábortűzet még sokáig körbeülték a legkitartóbbak. A tűz ropogása beleolvadt a mindenség békéjébe. Hála mindenért drága közösségeinknek, lelkészeinknek, támogatóinknak, házigazdai feladatokban hűségesen helytálló munkatársamnak, Sipos László firtosváraljai lelkészkollegámnak és családjának, de mindenek előtt Istennek, aki „megtölti még szádat nevetéssel, és ajkaidat ujjongással” (Jób 8,21).

Hivatássegítés

A lelkészi szolgálat két fő ismérve az Istenbe vetett rendíthetetlen hit és a teremtett világ, a természet és az ember feltétlen tisztelete.

A lelkész hivatása, életcélja Isten országa megteremtése az emberi közösségekben, köznapi nyelven: a lelkész célja, hogy az egyházközségéhez tartozó embereknek úgy segítsen saját boldogságuk megvalósításában, hogy azok mások boldogságában ne tegyenek kárt.

Testet és lelket emésztő feladat Istent akkor is tisztelni, amikor nem azt adja, amit kérünk tőle, az embert akkor is hozzásegíteni a boldogsághoz, amikor az a legboldogtalanabb. Igen, a lelkész is elakad hivatása teljesítésében. Igen, a lelkésznek is lehet olyan nehéz a keresztye, aminek elhordozásához kevés az ereje.

Dr. Kocsev Miklós, a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem tanárának vezetésével évente kétszer kerül sor lelkészi hivatássegítésre erdélyi unitá-

rius és református lelkészek alkotta csoportok számára.

Május 8–9-én Korondon került sor a tavaszi hivatássegítőre. A következő hivatássegítő időpontja október 28–29., helyszíne szintén Korond.

SZÉKELY KINGA RÉKA

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár:

dr. Ferenczi Enikő 0740 063 767

Marosvásárhely:

Pavelka Attila 0723 515 921

Sepsiszentgyörgy:

Buzogány Csoma Csilla 0742 512 574

Székelyudvarhely:

Katona Dénes 0266 213 100

SZERETETSZOLGÁLAT

Egy év a hajléktalanebéd-programból

VAGYAS ATTILA

• A Gondviselés Segélyszervezet és a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközség a 2018 októbere – 2019 júniusa közötti időszakban 36 alkalommal várta megterített asztal mellé a kolozsvári hajléktalanokat és más rászoruló személyeket. Mindez számokban kifejezve a következőket jelenti: összesen 4070 adag ebéd, több mint 10 000 szelet kenyér, több mint 25 zsák használt ruha kiosztása, 500 liter tea megfőzése, közel 100 önkéntes bevonása.

Kolozsvár belvárosa, Brassai Sámuel utca keddi délben: már sorakoznak az egyházközség épülete előtt a koszos, szagos, elfáradt, megpróbált életű emberek. Hozzávetőleg 50–70 közé tehető a számuk, várják, hogy 13 óra legyen. S amikor megnyílik az ajtó az átfázott, elázott, egy újabb nappal megharcolt nincstelen emberek igyekeznek be a tanácsterembe, hogy emberi körülmények között fogyasszanak el egy tányér meleg ebédet. Jólesik nekik minél több időt itt tölteni, sokuknak ez az egyetlen hely, ahol nyugodtan, melegben, megterített asztal mellett, emberséges körülmények között étkezhetnek. Mindezt igazolja a következő két vallomás:

Én azért szeretek ide járni ebédelni, mert itt a legjobb. Minden jobb, mint máshol. Olyan, mint otthon volt valamikor, mikor még volt otthon... Itt kezdet moshatsz, fürdőbe mehetsz, leültetnek egy asztal mellé, nemcsak a kezdedbe tolják a sokszor már kihűlt ebédet. Itt nemcsak kaját adnak... (Egy hajléktalan személy)

Jól kiszolgálják, rend van, tisztaság, minden, ami kell. Az étel is nagyon finom, és szívesen járok ide. Még járok más helyre is, de olyan jó nincs sehol, mint itt, ezt őszintén mondom. Adnak pótlást is, ha kérünk, és gyakran van desszert is az ebéd mellett. Adja az Isten, hogy tovább tudják folytatni! (Egy rászoruló személy)

Kezdetben saját alapból fizetve, vendéglővel főztük a meleg egytálételt. Hamar kiderült, hogy nagyon sokan érzékenyek erre a kihívásra, sokan vannak, akik különböző formában támogatnak. Nem túlzok, ha azt mondom, hogy vannak olyanok, akik, mintegy örökbe fogadták maguknak ezt a programot. Hétről

hétre jönnek önkéntesen megfőzni és felszolgálni az ebédet, vannak, akik mosogatnak és takarítanak. Egyszóval sokunk életének része lett a hajléktalanok keddenkénti ebédeltetése.

Az étkezések mellett jut idő a beszélgetésre, s közben megismertük hányatott élettörténetüket, a megannyi nehézséggel, de néha apró örömmel is áthatott nehéz mindennapjaikat. Mindig úgy válunk el, hogy valami jót kívánunk egymásnak: boldogságot, egészséget, jókedvet, miközben mi is az életük része lettünk.

Nem lennék őszinte, ha csak a pozitív oldaláról írnék a történetnek. Időnként tényleg megterhelő, és hatalmas áldozat mindannyiunk részéről eleget tenni az elvárásoknak. Néha azt érezzük, hogy néhányan életük minden problémájára tőlünk várják a megoldást. Sokat vívódtam ezzel a gondolattal, amíg megértettem. Abban a kiszolgáltatott élethelyzetben, amelyben élnek, kibe másba, ha nem azokba kell szegények kapaszkodjanak, akik őszintén, következetesen, érdekmentesen törődnek velük. Ezért természetes, hogy foggal-körömmel ragaszkodnak ahhoz, hogy te oldd meg a nehézségüket. Nem kell pap legyél, sem lévita, csak irgalmas, megszánnó ember. Ennyi.

A Gondviselés Segélyszervezet részéről ezúton is köszönetet nyilvánítok a Kolozsvár-Belvárosi Unitárius Egyházközségnek, a Konviktus Kft.-nek, a Kerék Csárdának, a Via Étteremnek és az adományozóknak, Nagy Júlia, Végh Éva és Czirják Szilárd szakácsoknak, valamint az önkéntes munkatársaknak. Októberben folytatjuk. Az Úr neve legyen áldott!

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközségek hét erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtetre, egészségügyi vizsgálatra vagy kezelésre érkeznek.

Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027);
- **Marosvásárhely:** Kiss Matild (0365 449 315);
- **Brassó:** Kádár Gábor (0743 576 524);
- **Sepsiszentgyörgy:** Pavelka Éva (0724 095 999);
- **Csikszereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716);
- **Székelyudvarhely:** Simó Sándor (0744 299 238);
- **Dicsőszentmárton:** Szentgyörgyi Sándor (0742 185 443).

Nőszövetségi közgyűlések

ASZTALOS KLÁRA

● A marosi egyházkörben május 25-én, Jobbágyfalván zajlott a nőszövetségek köri tisztújító közgyűlése, egyidőben az évi rendes egyházköri közgyűléssel. A közgyűlésen 9 nőszövetség részéről 27 képviselő volt jelen. A találkozó Fazakas Lajos Levente körüli közügyigazgató áhítatával kezdődött. A szószéki szolgálatot Benedek Csongor szovátai lelkész végezte. Az asszonyok a közgyűlés megtartására különvonultak. A körü nőszövetségi közgyűlésen az UNOSZ képviselőjében Nagy Gizella alelnök vett részt. A közgyűlésen beszámoló hangzott el Jobbágyfalva, Magyarzsákok, Marosszentgyörgy, Marosvásárhely – Bolyai tér, Marosvásárhely–Kövesdomb, Nyárádszentlászló, Nyárádszentmárton–Csikfalva, Szabéd, Szentgerice nőszövetségei részéről. A tisztújítás eredményeként a következő személyek nyerték el a választók bizalmát: elnök Demian Ibolya (Nyárádszentmárton), alelnökök Sándor Éva (Jobbágyfalva) és Balogh Rozália (Marosvásárhely–Kövesdomb), titkár Szász Angéla (Jobbágyfalva), pénztáros és IT-felelős György Delinke (Marosszentgyörgy).

Nagy Gizella megköszönte Kecskés Noémi leköszönő elnöknek az eddigi munkáját. Demian Ibolya téglalap alakú írásos varrottast hozott magával, amit a körü abrosz első darabjának szánt. Az asszonyok lelkesedéssel fogadták, megígérték, az őszi újrakezdés után elkészítik a saját téglalapjaikat, amelyekből majd megvarrhatják a körü vándorabroszt. A közgyűlés munkálatai után Szász Csaba *II. világháborús relikviák* című előadása hangzott el.

A székelykeresztúri egyházkör nőszövetségi körü tisztújító közgyűlésének április 27-én Kissolymos adott otthont. 17 egyházközségből 64-en élvezhették a szívélyes vendégfogadást, és vettek részt a közgyűlésen. A szószéki szolgálatot Vida Rozália alsóboldogfalvi lelkész végezte, a találkozó előadását Kincses Kálmán szenterzsébeti református lelkész tartotta *Női életsorok templomi falképeken* címmel. Összesítve a lelké-

Székelykeresztúr

szek jelentéseit a gyülekezetekben történő nőszövetségek munkáiról, az tűnik ki, hogy a nők fáradságot nem ismerve azon munkálkodnak, hogy odaadásuk, áldozatos munkájuk által szebbé tegyék gyülekezetük életét. 17 többé-kevésbé működő nőegylet van a székelykeresztúri egyházkörben. A legtöbb nőszövetségnek van zászlója és háromszöge az UNOSZ-vándorabroszban. A Kolozsváron 2018. augusztus 18-án megrendezett UNOSZ-konferencián minden gyülekezet képviseltette magát a körből, összesen hetven nő. A közgyűlés a következő személyeket választotta meg: elnökök Mátéfi Tímea (Énlaka) és Péter Annabella (Fiatfalva), jegyző Kibédi Enikő (Firtosmartonos).

A székelyudvarhelyi egyházkör nőszövetségei május 4-én tartották körü közgyűlésüket a gyergyószentmiklósi egyházközségben, a 22 nőszövetségből érkezett résztvevők jelenlétében. A körü közgyűlésen az UNOSZ-t Dimény Csilla elnök képviselte. A köszöntések és a vándorabrosz átadása után Máthé Gyöngyvér „Akarsz-e játszani?” címmel bemutatta a tízéves gyergyószentmiklósi nőszövetséget. Bemutatták a nőszövetség újonnan elkészült zászlóját is. A szószéki szolgálatot Demeter Erika korondi lelkész végezte, az előadást Kisné Portik Irén néprajzkutató tartotta *Megtartó értékeink: hagyományok a nagycsaládban* címmel.

A tisztújítás eredménye a következő: elnök Simó Melinda (Székelyudvarhely), alelnök Antal Enikő (Szentegyháza), pénztáros Bencze Zsuzsanna (Székelyudvarhely), titkár és jegyző Lőrinczi Krisztina (Városfalva). A közgyűlés után a résztvevők a Sándorházban megtekinthették a helyi Gránátalma kör úri himzéssel készült, gyönyörű kézimunka-kiállítását.

Hirdetés

Az unitárius asszonyok és más érdeklődők szíves tudomására hozzuk, hogy megjelent a tavalyi jubileumi évben kiadott unitárius nők *Imák és elmélkedések* című imakönyve utánnyomásban.

A könyv ára 15 lej. Igények bejelentését várjuk az alábbi telefonszámok egyikén:

Dimény Csilla UNOSZ-elnök: 0742 868 182

Asztalos Klára UNOSZ-titkár: 0740 685 087.

IFJÚSÁGI OLDAL

OMNIUM – III. ODFIE-olimpia

• Harmadik alkalommal került sor 2019. június 14–16. között az OMNIUM nevet viselő sportolimpiára az unitárius és más, szabadelvűen vallásos fiatalok szervezeteként működő Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet szervezésében.

A rendezvényre, amelynek Tusnádfürdő adott otthont, Erdély 26 különböző településéről érkezett közel 110 fiatal. A résztvevő hét csapat fociban, kézilabdában, mótában, asztaliteniszben, sprintben, hosszútávfutásban, akadálypályán és a táncmaratonon mérte össze tehetségét.

A hétvégén a versenyszámok mellett sor került egy teqballbemutatóra és -játéokra. Meghívottjaink Ilyés Szabolcs és Koffol Gábor voltak a Góbék Teqball részéről, akik meséltek az egyre népszerűbb sportág kialakulásáról, majd a résztvevőknek lehetőségük volt kipróbálni a játékot.

A számos sporttevékenység mellett vasárnap reggel áhítatra került sor, amelyet Magyar Zita, V. éves teológiai hallgató, az ODFIE egyik alelnöke tartott.

A vasárnap délutánt eredményhirdetéssel és díjosztóval zártuk. Az OMNIUM Vándorkupát a SZUIE csapata vihette haza, amely székelykeresztúri egyletes fiatalokból állt. Második díjban részesült a KaChuck csapata, akik Marosvásárhelytől érkeztek, harmadik helyezést ért el a KID, a korondi fiatalok csapata. A sportszerű játéért járó díjakat a SEDFIE és a MADFIE, azaz a sepsiszentgyörgyi és a marosvásárhelyi fiatalok vitték haza.

A helyezések mellett egyéni díjazásokra is sor került:

A legjobb férfi futó: Toth Gábor (Árkos)

A legjobb női futó: Deák Csenge (Székelykeresztúr)

A legjobb női pingpongjátékos: Szabó Henrietta (Marosvásárhely)

A legjobb férfi pingpongjátékos: Fekete Előd (Székelykeresztúr)

A legjobb női mótajátékos: Nagy Renáta (Marosvásárhely)

A legjobb férfi mótajátékos: Firtos Zalán (Székelykeresztúr)

A legjobb kézilabdakapus: Zakariás Hunor (Sepsiszentgyörgy)

A legjobb női kézilabda-játékos: Simó Kamilla (Székelykeresztúr)

A legjobb férfi kézilabda-játékos: Fori Zoltán (Olt-hévíz)

Kézilabda-gólkirály: Szabó Levente (Városfalva)

A legjobb focikapus: Marosi Levente (Olt-hévíz)

A legjobb női focijátékos: Kovács Abigél (Árkos)

A legjobb férfi focijátékos: Szabó Dávid (Városfalva)

Focigólkirály: Kibédi Hunor (Székelykeresztúr)

Az ODFIE fontosnak tartja, hogy a fiatalok a sport által is éljék meg vallásosságukat, ez a rendezvény is bizonyítja azt, hogy egyletes körökben is szükség van ilyen fajta eseményekre és találkozásokra.

EGYHÁZUNK HÍREI

• **Ferenc pápa június 2-án Balázsfalván, a görögkatolikus mártírpüspökök boldoggá avatása után elmondott beszédében Erdély legértékesebb örökségének nevezte az 1568. évi tordai országgyűlés határozatát.** „Vannak olyan hangok, amelyek félelmet és megosztottságot vetve el akarják törölni e vidék legértékesebb örökségét, gondolok itt például az 1568-ban kihirdetett tordai határozatra, amely mindenféle szélsőségességet elítélt, és elsőik között hirdette Európában a vallási türelmet.” (A sajtóban tévesen 1586 szerepel, bár a pápa olasz nyelvű beszédében pontosan hivatkozza az országgyűlés évszámát.) A romániai pápalátogatás központi üzenete az együvé tartozás erősítése és tudatosítása volt, amely a 451 éves tordai ediktum ma is érvényes alapgondolata. A minden erdélyi számára fontos pápai üzenet nemzeti és felekezeti hovatartozástól függetlenül mindannyiunk közös szellemi öröksége.

• **Július 7-én, János Zsigmond fejedelem születésnapjának 479. évfordulóján indul Székelyderzsből a Vallásszabadság lovas zarándoklat.** A második alkalommal megszervezett egyhetes zarándoklat a „Szárnyad van, lelkem...” (Dávid Ferenc) jelmondat jegyében zajlik. A Dévágig tartó útvonal érinteni fogja Szentersébetet, Magyarzsákokot, Erzsébetvárost, Szászsebest, Piskit, unitárius, református, örmény katolikus és szász evangélikus templomokat, gyülekezeteket. Az idei zarándoklat a Székelyderzsi Unitárius Egyházközség és a Lófő Lovasudvar szervezésében, a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával valósul meg.

Egyházköri hírek

• **Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör**
Május 30-án Sepsiszentgyörgyön zajlott a Háromszék-Felsőfehéri Egy-

házkör hagyományos áldozócsütörtöki alkalma. Az eseményen felszólalt Kovács István közügyigazgató, lelkész, Buzogány-Csoma István lelkész és Török István lelkész, esperes. A konfirmandusok megfogalmazták személyes gondolataikat hittel, étellel, szeretettel, egyházzal, vallással kapcsolatban.

Június 2-án került sor a Fogarasi Református Egyházközség régi iskolaudvarán a IV. Fogarasi Magyar Napra, amely Petőfi Program önkénteseinek és a négy helyi történelmi felekezetnek a közös eseménye. A Petőfi Program fogarasi fogadószervezete a háromszék-felsőfehéri egyházkör. A rendezvényt Török István unitárius lelkész, esperes és Szász Tibor református lelkész nyitotta meg. Az esemény Magyarország Miniszterelnökségének Nemzetpolitikai Államtitkársága és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. jóvoltából valósulhatott meg.

Június 4-én, a nemzeti összetartozás napján a Vargyasi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet trianoni megemlékezést szervezett. Az emléknapon közreműködött a Bugyi Nagyközségi Kazinczy Ferenc Általános Iskola és a homoródszentpáli versmondó fiatalok.

• Kolozs-Tordai Egyházkör

Június 9-én, pünkösd első napján került sor a második torockói pünkösd orgonahangversenyre Az Úr gondot visel címmel. Az eseményen dr. Strausz Imre István zeneszerző közreműködésében a közönség meghallgatta a *Torockói harangok* c. darabot, a tavalyi hangverseny adományaiból vásárolt zongorán filmzenék csendültek fel, illetve sor került a művész A hegy c. zene-művének ősbemutatójára.

• Küküllői Egyházkör

Június 14-én ökumenikus nőszövetségi találkozó zajlott Medgyesen a helyi nőszövetség szervezésében. Az ünnepi alkalmon közös istentiszteletre, előadásra és szeretetvendégségre került sor.

Június 15-én ünnepi istentisztelet keretében iktatták be Szombatfalvi Csongor lelkészt a désfalvi egyházközség lelkészi hivatalába.

• Marosi Egyházkör

Május 15-én a kövesdombi unitárius templomban megemlékeztek az EMISZ-perről. A perben meghurcolt két egykori brassói diák, Lay Imre és Lay György beszéltek a hat évig tartó nehéz börtön éveikről, kényszermunkájukról. Ez alkalommal bemutatták Lay Imre és Papp B. Mihály társszerzők *Brassói srácok* című visszaemlékezéseket tartalmazó könyvét. Az előadásra és könyvbemutatóra az 1959-ben bebörtönöztek elítélésének 60. évfordulóján került sor.

Április 29-én kiállításmegnyitóra és könyvbemutatóra került sor a marosvásárhelyi kövesdombi unitárius templomban. Ez alkalommal köszöntötték a két alkotót, akik kerek évfordulós gyülekezeti tagok: a 90 éves Kedei Zoltán festőművészt, aki kisgrafikáit, metszeteit állította ki, és a hetvenéves, nyugalmazott nyárádszentmártoni matematikatanárt, Székely Benczédi Endrét, aki versesköteteit mutatta be.

Június 4-én Marosvásárhelyen a Bolyai téri templomban istentiszteletre és megemlékezésre került sor a nemzeti összetartozás napja alkalmából. Az istentiszteleten Nagy László lelkész végezte a szolgálatot, majd a megemlékezés után a templomkertben megkoszorúzták a nemzeti összetartozás almafáját.

Június 7–8. között került sor Jobbágyfalván a marosi egyházkör konfirmandusainak IX. találkozója. A találkozó programjait, a játékokat, vetélkedőket a marosvásárhelyi ifjúsági egylet tagjai vezették. A találkozó lebonyolításában Magyar Zita Emese és Dénes Erzsébet gyakorló teológiai hallgatók, Gergely Noémi, a köri VEN-bizottság tagja és Kecskés Csaba esperes segített. A Marosi Unitárius Egyházkör egyházközségeiből 15 konfirmandus vett részt a találkozón.

• Székelykeresztúri Egyházkör

Június 2-án a Csehétfalvi Unitárius Egyházközségben hármasszünneppé zajlott. Az alkalmon megnyitották a XIII. Orbán Balázs-émlékszekertúrát és a II. csehétfalvi népfőiskolát, illetve sor került Lőrinczi Lajos lelkész, esperes csehétfalvi szolgálatának 20. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségre. Az istentiszteletet közebéd követte, majd elhangzott dr. Grezsa István *Kárpátalja – veszélyben vagyunk!*, dr. Grezsa Ferenc *A nagy háborús megemlékezéseink öt évének összefoglalása* című előadása és Lőrinczi Lajos köszöntője.

• Székelyudvarhelyi Egyházkör

Június 16-án rendezték meg a Gyergyószéki Unitárius Napot. Az istentisztelettel kezdődő alkalmon Kedei Mózes nyugalmazott lelkész végezte a székeséki szolgálatot. A szünetet követően bemutatták Kedei Mózes *Reménység a halál árnyékában* című kötetét, majd Rusu-Andorkó Imola *Utazás a tengeri kó-*

kusz földjén címmel tartott előadást. Az alkalom közös ebédrel és közösségépítő játékokkal folytatódott.

Június 29–30. között tartották Székelyderzsben a hagyományos jégverés napi határkerülést és a *fa-lunapot*.

Július 19–21. között zajlik a *Derzs 600, Kenyérmező 540* nevet viselő, tudományos konferenciával egybekötött várfesztivál.

• Magyarországi Egyházkerület

Június 1-jén ülésezett a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének közgyűlése. Ez alkalommal elfogadták az éves jelentéseket, valamint megválasztották Kaveczkiné dr. Farkas Katalint felügyelőgondnoknak. Átadták a 2003-ban alapított Szervét Mihály-díjat, amelyet az unitárius egyház szolgálatában végzett kimagasló, példamutató tevékenység elismeréseként adományoz az egyházkerület. Az egyházkerületi közgyűlés döntése alapján a díjat

dr. Barabássy Sándor, volt egyházkerületi felügyelőgondnok és dr. Vernes Gyula (posztumusz), volt pécsi egyházközségi gondnok kapták.

Június 10-én mindhárom unitárius gyülekezet közösen emlékeztet meg arról, hogy 150 évvel ezelőtt tartották az első unitárius istentiszteletet a városban. Az ünnepi alkalom házigazdája a budapesti Nagy Ignác utcai egyházközség volt. Az úrvacsorával összekötött istentisztelet során szolgálatot végzett Kászoni-Kövendi József püspöki helynök, dr. Szent-Iványi Ilona, Léta Sándor és dr. Czire Szabolcs budapesti gyülekezeti lelkészek. Köszöntőt mondott Elekes Botond főgondnok, majd sor került dr. Retkes Attila *„Magán jellemű társaság” – Unitárius szórvány a kiegyezés utáni Pest-Budán*, és dr. Kertész Botond *A harmadik testvér? Evangélikusok és reformátusok az unitáriusokról* című előadásaira. Az ünnepségen közreműködött a Budapesti Unitárius Kamarakórus.

Tudtad-e?

„Unitárius isteni tisztelet tartatott Pesten, a reformátusok tanodájának díszteremében, f. hó 13-dikán. Buzogány Áron egészen magánkörben tartott volt már a múlt év karácsonjában isteni tiszteletet Budán; de ha azt nem számítjuk, a mostanit vehetjük legelsőnek fővárosunkban. Ezen alkalomra Ferencz Józsi, a kolozsvári unitáriusok kitűnő szónoka jött fel Kolozsvárról. Oly sok hallgató gyűlt össze

– reformátusok, katolikusok, lutheránusok vegyesen –, hogy a terem nem is volt képes befogadni őket. El lehet gondolni, hogy a legmiveltebb közönség volt, képviselők, tudósok, írók, tanárok. A szónok lelkesült beszéde igen kitűnő volt. Többi közt azt a nagyérdekű kérdést veté föl, hogy mi az, a mi minden keresztyén-felekezetek megegyeznek? S erre így felelt: először az istenben való hit, má-

sodsor a felebarátí szeretet, és harmadszor Krisztus példájának követése. Ezek pedig az unitárius vallás alapvonásai. A jeles beszéd után, melynek különösen kompozícióját és művészi alakját kell dicsérettel említeni, 16 férfi és 8 nő élt az úrvacsorával. Este az itt levő unitáriusok és több ref. tekintély (Ballagi, Török P.) banquettot tartottak a Frohner szállodában.”

(*Vasárnapi Újság, 1869. június 20.*)

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Vidám templomi esküvő

Az egyik faluban nősülni készült egy kissé ügyefogyott, de gazdag legény. Addig még soha nem vett részt templomi esküvőn, csak az azt követő mulatságban, így nem

ismerte a szertartást. A pap a beszéd után elkezdte az esketést:

– Én, ... – és várta, hogy a vőlegény mondja a nevét, de az hallgatott. Amikor másodsor is megpróbálta a lelkész összeadni az ifjú párt, s elkezdte:

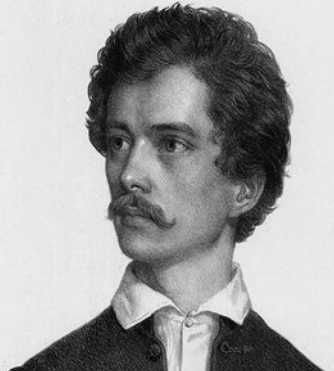
– Én, ... – akkor sem mondta a vőlegény a nevét. Erre a pap, mit

volt, mit tenni, kimondta a vőlegény nevét, hogy folytathassa a szertartást, de a vőlegény így szólt:

– A tiszteletes urat is így hívják? Hát akkor mi játok (*férfi névokon*) vagyunk!

Erre nagy nevetés tört ki. Végül szerencsésen megegyeztek.

GÁLFALVI GÁBOR

	Petőfi Sándor verse	Nép, Ézsau leszármazottai	Angol Samu	Kálium Apró részlet!	↙	A piros alsó Indiai város	... Vegas, amerikai kaszinóváros	Izomkötő	Hargita megyei folyócska	Petőfi Sándor verse	 <p>170 éve, 1849. július 31-én tünt el a fehéregyházi csatatéren Petőfi Sándor magyar költő. (Született 1823. január 1-jén Kiskőrösön.)</p>				
Petőfi Sándor verse															
Arra a helyre futás															
Római egyes															
↗				Sürgető szó				Kígyó mondja							
Muszkli			Bíró fújja	Ásványi fűszer				Fűszerez							
Amerícium vegyjele			Össze-cseng a verssor				A szavak dzsókere								
	Jegyzetelő				Hordó-talapat										
	Petőfi Sándor verse				Hull										
Csigafajta				... van, nem ért egyet											
Ilyen csizmát visel a babám!				Kiönt a folyó		Csont latinul			Becézett László						
Geminál						Tonna			A fejet tartja						
Kiló		Kis házikó					Pest megyei település								
		Azsiái sivatag					Előd						Lamartine verse		
			Az átmérő jele		Gyilkol			Hordó-típus							Pata közepe!
			Limlom		Forrasztó-fém			Kérdés személyre							A szélein szebb!
Gyom				Pénzes-utalvány						Lőfegyver					
				Magyar város						Nagy zaj					
Vértanúk jelzője						Magunk			Explo-dál						
						Hagyma-szelet!			Lóverseny						
Magyar hegység-gel kapcsolat								Római viselet							Sír
								Gallium és jód							Ló-betegség
Régi történelmi időszak					Méter		Selyem-hernyó szövi						Tyúkanyó beszéde		
					Hely fele!		Doktor						Davis Kupa		
Horonyt készít						Gríz					Óvoda				0
						Névelő					Amper				
Petőfi Sándor verse															Z

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Bíró Sára (híroldal), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Liker Henrietta, Szombafalvi Etelka (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella
Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Barangoló Isten országában

Kedves gyerekek!

Remélem, csodaszép nyaratok van, és mosolyszórárként derítitek fel a körülöttetek élők arcát. Arra gondoltam, hogy ebben a hónapban kincskeresésre hívlak benneteket. Ám nem akármilyen kincseket fogunk keresni, hanem olyanokat, amelyekről egykor régen Jézus tanított, és a mai napig ezek a legfőbb értékek.

Jézus a kincsek gyűjtéséről szóló tanítását a következőképpen fogalmazta meg:

"NE GYŰJTSETEK
MAGATOKNAK KINCSEKET A
FÖLDÖN, AHOL A TOLVAJOK
KIÁSSÁK ÉS ELLOPJÁK,
HANEM GYŰJTSETEK
MAGATOKNAK KINCSEKET A
MENNYBEN, AHOL SEM A
MOLY, SEM A ROZSDA NEM
EMÉSZTI MEG, ÉS AHOL A
TOLVAJOK SEM ÁSSÁK KI,
ÉS NEM LOPJÁK EL. MERT
AHOL A KINCSED VAN, OTT
LESZ A SZÍVED IS."
[MT 6, 19—21]

Feladat:

A kincsek lehetnek szép, kedves szavak és jó cselekedetek, amelyeket a továbbiakban nektek kell megkeresni, és a megfelelő kincsesláda tartalomjegyzékébe beleírni annak érdekében, hogy e kincseket méltóképpen helyezzük el emlékezetünk tárházában. Kívánok izgalmas kincskeresést és további feledhetetlen, vidám nyári napokat!

Szavak: ágyat vetni a fáradt öcsikének/húgocskának, Isten áldjon!, mosogatás, kedves, cipekedő néninek segíteni, aranyos, meglepetésként tortát készíteni, evőeszközök eltörlése, barátságos, felolvasás, adakozás, Űgyes vagy!, ruhák összefogása, betegeknek való éneklés, Bátor vagy!, virágok meglocsolása, vidámság.

„Jövőnek magját hordozom...”

• Balázs Ferenc neve nemcsak az unitáriusok előtt ismeretes: történészek, irodalmárok, szociológusok tanulmányai emlékeznek rá, tevékeny, gazdag, önfeláldozó élete nyomot tudott hagyni a mégoly illékony, sokszor hálátlan, sajátos módon működő közösségi emlékezetben is.

Ennek ékes bizonyossága az idén napvilágot látott *Örökmécs lángja füstöt nem ereszt* c. kötet, amely Balázs Ferenc válogatott verseit tartalmazza, s amely egyházunk magyarországi egyházkerülete által elindított, *A vallásszabadság éve* elnevezésű kiadvány-sorozat hetedik darabja. A hittestvérei nem felejtették el Balázs Ferencet.

A kötet szerkesztője az unitárius Farkas Wellmann Éva költő, aki a Magyar Művészeti Akadémia művészeti ösztöndíjasaként valósította meg Jánosi Andrea grafikkal karöltve ezt a karcsú, tetszetős kötetet. A beválogatott versek, amelyek feltehetően 1925 és 1937 között íródtak, kilenc illusztrációval hozzák közelebb a balázsi világot. A kötet előszavát a szerkesztő jegyzi. A versek sorát az adatolt versek jegyzéke zárja, amelyből megtudhatjuk – amennyiben ismert –, hogy adott vers mikor és hol keletkezett. A kötetben harmincöt datált vers mellé társul nyolc keltezetlen vers, mindezek három olyan fejezetre oszlanak, amelyek címe egy-egy Balázs-idézet.

A majdani unitárius lelkész, világutazó, társadalmi reformer, lapszerkesztő, író és költő igen hamar elköteleződött a falu népe mellett: gyermekkori tüdőfertőzése gyógyíttatására utazott falura a postatisztviselő fia, s az ekkor körvonalazódó meggyőződése a kolozsvári unitárius kollégium diákját a papi pálya fele vitte. Sokirányú érdeklődését mutatja, hogy kezdetben gépészmérnöknek készült, de a Tizenegyek antológiájának egyik alapítója, angliai és amerikai ösztöndíjas teológiai hallgató, a *Kévekötés* elindítója, a Trianon utáni erdélyi magyar irodalom fontos fórumának, a marosvécsi helikoni találkozóknak tagja, szövetkezeti mozgalom népszerűsítője, mindannak, amit a népfőiskola jelent, lelkes képviselője.

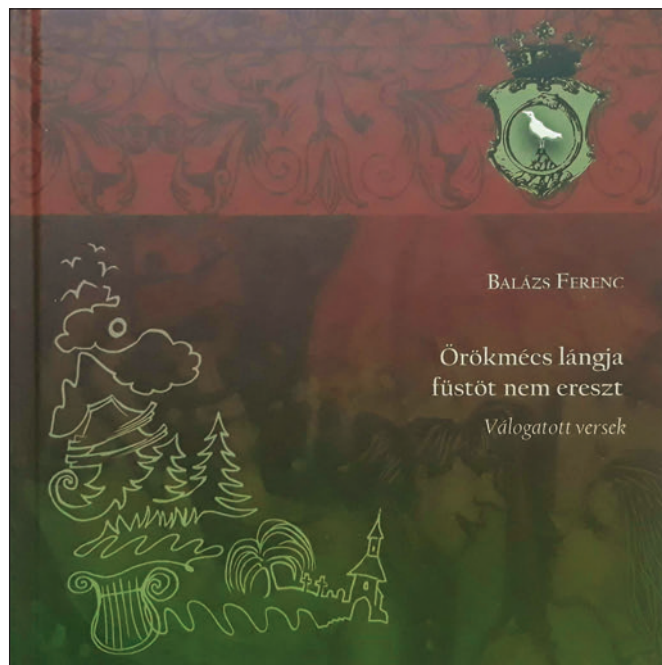
Balázs Ferenc talán semmit sem öncélúan tett: világ körüli útja – ennek verseit a második, az *Aki sokat lát, az igazán választhat* c. fejezet tartalmazza – nem a ma divatos szórakozási, szabadidő-eltöltési módozat számára, hanem a tanulás, a tapasztalatszerzés, a tervek megvalósításához szükséges alap: nem véletlen, hogy tájainkról neki adatott meg találkozni Gandhival és Tagoréval, akiknek nevét tán még a ma em-

bere is megjegyezte, ha nincs is tisztában tevékenységükkel. E fejezet versei a távol-keleti világ igazságát teszik szinte tapinthatóvá (ld. *Nippon tündéri lánya* c. vers)

És valóban igaz, hogy az irodalmat sem magáért az irodalomért művelte, irodalomtörténészek már megállapították írásairól, hogy minden sora az erdélyi falu felemelkedéséért izzik. Vállaltan, tudatosan írja: „verseim csak teherhordani jók”. Mert álma, az önellátásra képes, összetartó, értelmes, gazdag, testnek és szellemnek egyaránt épülésére szolgáló életet élő falu nem csak tőle függött. (A harmadik, a *Vajon ki szólt akkor a számmal* c. fejezet versei a küzdelmek szépségeiről, nehézségekről, családról, betegségről szólnak.) És sokan voltak, akik nem értették lelkeseződését, akik önnön kicsinyességükben nem bírtak vele együtt szárnyalni, de akadályozni azonban annál inkább tudták. Ennek az élethelyzetnek egyik torokszorító verse a *Kibúcsúzó beszéd*. De nem csak a terhet, a küzdelemmel járó érzelmi feszültséget kapták versei. Sok szép szerelmi verse, jövőbeli terveket dédelgető sora született, amelyek zömmel az első, a *Szabadon, pazarlón szerettek* címet viselő fejezetben kaptak helyet.

Szeretettel ajánljuk minden kedves Olvasónak, hogy vegye kézbe, lapozgassa e verseskötetet, s általa kössön (újra) ismeretséget Balázs Ferencsel.

U. K.

Bordás Beáta művészettörténész (Kolozsvár), **Demeter Zoltán** köri felügyelőgondnok (Barót), **Gaal György** irodalomtörténész (Kolozsvár), **Gálfalvi Gábor** ny. tanár (Alsóboldogfalva), **Kiss Dénes** szociológus (Kolozsvár), **Lakatos Sándor** lelkész-vallás tanár (Székelykeresztúr), **Mátéfi Tímea** lelkész (Énlaka), **Szász Tünde** lelkész (Szőkefalva), **Székely Kinga Réka** hitéleti és missziói előadó-tanácsos (Homoródszentpéter), **Vagyas Attila**, a Gondviselés Segélyszervezet központi munkatársa (Kolozsvár)